

'Sëedhε =plε -naa
 'ö Pölö -ya bɔ
 Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'wo
 Kolentö
 plöö -an -dhë bhë 'ö =nε

¹ 'Sëedhε 'ö =nε -yö -go ma Pölö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka bhë ma 'dhö yië- kwa dheglu Timote yi 'piö. -Yö -dho Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'ka Kolentö plöö waa- -Zlan -bha 'sεgɔgümε -nu 'slööslö 'ka Glëkö 'saadhö ka 'piö. ² 'Go, kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kpɔ ka -bha, -wo ka gbaa =zuöyagluu 'ka.

Pölö -bha -Zlan =sεε- bho -sü

³ -Kwa kwa Dëmε Yesu Klito Dë -Zlan 'tɔ -blü, bhii yö =nε 'ö tɔɔ 'glusë Dë, yö =nε 'ö tɔɔ -Zlan 'ö mε 'yënnng =dhuë' 'töng 'saadhö 'ka. ⁴ -Yö kwa 'yënnng =dhuë' 'yena -wun 'saadhö 'ö nu kwa -ta -a 'gü, -yö kë 'dhö kö kwa -de 'pö mε -nu 'wo to 'wo bɔ -na 'klobhɔdhe =suu'- 'saadhö 'gü kö pë do 'ö- -kë kwa 'yënnng =dhuë' -pë 'ka 'ö go -Zlan 'piö bhë kö 'kwaan- -an 'yënnng =dhuë' -a 'ka 'pö. ⁵ Bhii -kɔ do 'ö kwa 'klo 'dho bhɔ -na -a 'ka Klito -wun 'gü bhë, 'ö kwa 'yënnng =dhuë' dhe =va yö -a 'ka =bɔa' Klito -ta -sü 'ka. ⁶ -Ka -dhε -ga! Yi 'klo 'ö bhɔ -na =nε -yö -bhɔ 'dhö kö 'kaan- 'yënnngdhuëdhe waa- dhasü -an yö. 'Ö =ya kë =nε 'yië 'yënnngdhuëdhe yö kö -yö -kë 'dhö kö 'yië ka 'yënnng =dhuë' kö 'klobhɔdhe -nu do 'ö 'yi bɔ -na -a 'gü bhë kö ka -de 'pö 'kaan- bɔ -a 'gü =zuösaadhε 'ka. ⁷ Yi -zo yö -sü -mü =nε -kɔ do ö 'klobhɔdhe -nu 'dho nu -na -a 'ka yi -ta bhë 'ö ka -bha dho kë -a 'ka 'pö bhë, -kɔ do bhë 'ö

'yënnghuëdhe 'ö 'yi- 'gü, 'ö ka -bha 'dho kë -a 'ka 'pö.
⁸ Yi- 'piö, dhegluzë -nu, kö 'klobhódhe =suu'- 'yi- yö Azi
 -sε 'gü bhë 'yi- -wun =blεε'- ka -dhë. -Yö -kë =va, =dhe 'to
 -na zlöö kö -to 'bhee- -sü 'yaa yi 'yaan gbɔ. ⁹ 'Kεε yi -we
 -a -wun -bha 'ö 'yi yi =kwaä yi -de -wun -zü -yö kë 'dhö
 kö 'yi yi -zo bho yi -de =faan' 'piö, 'yi yi -zo yö =zian' -Zlan
 'yö gamε -nu bho ga 'gü bhë -a -bha. ¹⁰ Yö =nε 'ö yi bho
 'wun 'gbee- 'ö -kë ga -wun 'ka bhë -a 'gü; pë 'ö -kë 'yö
 -kë yi 'yaan =nε 'wun 'gbee- =suu'- -nu 'wo bhë -yö =tun
 yi bho -an 'gü 'zü bhë 'ö bhë. ¹¹ 'Ö tɔɔ ka giagia, ka -dho
 nu yi -dhë -bhεa yi -wun 'gü -sü 'ka bhii =ya kë 'dhö -Zlan
 -yö -dho =bhεa' -wo =plëëzë 'ö 'dhoë- kë yi -wun 'gü bhë
 -a -daa kë. =Ya kë 'dhö -yö -dho we 'wun -nu 'yö 'dhoë- kë
 'dhö bhë -a -wun -bha kö zuöpödhe =va -yö kë yi -wun 'gü.

Pë -nu 'ö Pölö 'dho -a 'piö kö 'yö -an kë -a =dhië -kwaä
 -sü

¹² Pë 'yi dho -mɔa -dewo kö 'yiën- kë -a 'gü 'gɔugɔ ö
 =ga tɔɔ -wo 'ö 'we -na yi 'gü bhë -ya -zɔn yi -dhë =nε yi
 -bha 'ta 'sü -kɔ 'ö 'kpongtaa zö 'iin 'ö ka buëndhö -yö -kë
 'puu 'ö -kë 'wun gia- 'ö go -Zlan 'piö -a 'gü -pë -nu kë -sü
 'ka. 'Yaa mε 'bhee- -bha 'wundódhe 'ka, 'kεε -Zlan -bha
 'glusë 'ö- -kë mε -dhë =zian' yö -mü. ¹³ Bhii kë- wo bhë,
 'sëëdhε -nu yi- bɔ -na bhë, 'wun -nu 'wo -ya -sü 'ka -an
 'gü bhë 'wun 'kpaan gbε 'yaa- 'gü -a 'ke yaa kë pë -nu 'ka-
 pö -na, 'ö 'ka- ma -a 'gü bhë -a 'ka. -Kaa 'sü =nε -kɔ gia- 'ö
 'ka- pöë bhë -a 'dhö, bhii 'wun gbε 'yaa- =löö. A- =tɛi' -dɔ
 =nε yi do 'ka, ka -dho -a -gεn ma 'fɛfɛdhö. ¹⁴ Dɔ 'kwa- wo
 =nε ka- -ma ö 'pian do 'ka. 'Kεε yi 'ö kwa Dëmε Yesu dho
 nuë bhë 'ö 'ka dho -dhε yö 'wun -nu bhë -an 'gü 'fɛfɛdhö;
 yi bhë =nε 'ö 'ka dho kaa 'gɔugɔ yi -wun 'gü =nε -kɔ do 'ö
 dho kaa yi -gɔ ka -wun 'gü bhë -a 'dhö. ¹⁵ N -ma -zo yö -sü
 'gü a- -dhɔ =kaa' kö 'aan- nu ka 'piö 'ma 'dhiö -be, -yö kë
 'dhö kö -Zlan -yaan pë -së kë ka -dhë 'zü. ¹⁶ A- -ya n =zuö'

'piö -bezë kö 'aan- bɔ ka =plöö 'aan- 'dho Maseduanë, 'go mü kö n 'go -sü 'ka Maseduanë 'aan- bɔ ka =plöö 'zü kö 'kaan- nu n -dhë 'aan- 'dho n -ma 'ta 'ka 'dhiö Zude =zian'.¹⁷ =Ya kë 'dhö kö 'wun bhë -a 'sü 'pö 'a- wo -kɔ =taa 'dhö bhë =ee? 'Iin a n -ma 'wun -nu yö -na 'ko 'dhiö, -a kë 'pö 'a- wo mɛbheedhɛ -kwaa -yö kë 'dhö kö 'aan- =ii- waa- -daa 'dee- -an pö 'ko =yië' bhë =ee? ¹⁸ 'Wun -nu 'wo bhë =ii- waa- -daa 'dee- -wun 'yaa -mü kö 'yiën- -an -wun =blɛɛ' -ka -dhë. -Yö kë ka 'yaan =nɛ 'wun 'a- =blɛɛ' -na bhë 'wun gia- -mü. ¹⁹ -Zlan Gbö Yesu Klito 'ö ma 'dhö, Silivɛn 'dhö, Timote 'dhö, 'yi- -wun =blɛɛ ka ziën bhë yaa kë =ii- waa- -daa -an -wun 'ka, 'kɛɛ -yö -Zlan -bha =ii- 'ka kwa ziën. ²⁰ =Ii- 'ö pë -nu 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë bhë 'ö -an 'piö -pë 'ka yö -mü. Bhii yö =nɛ 'ö =ya kë 'kwa kwa -zo yö -a -bha 'ö 'kwa amɛn pö -Zlan 'tɔ -blü -sü 'ka. ²¹ Bhii -Zlan -de gia- =nɛ 'ö kwa sü 'ö kwa -ya -de -ta 'ö ka 'dhö, yi 'dhö 'ö kwa kpa 'kuë- 'ö kwa dɔ gɛnngdhö Klito -bha zian -ta. ²² 'Yö =duakëpë -ya kwa -bha =nɛ kwa- -bha 'ka, 'go mü 'yö -Zuu 'slööslö -ya kwa =zuö' 'gü -a -zɔn -sü 'ka =nɛ pë -nu 'ö- 'tɔ go kwa -dhë bhë -wo -to kwa -gɔ -pë 'ka.

²³ -Zlan -de -yö n =goo- 'ka. 'Wun dho =gbaɔn ka -ta -be, 'ka dha -a -gɔ bhë 'ö tɔɔ n 'ka nu Kolentö 'ma gbɔ. A- kë 'dhö kö 'kaan- -ya ka -de 'flëë 'gü. ²⁴ 'Yiëë- 'piö kö pë 'ö ka =dua' 'ka -zo yö -sü 'gü bhë 'yi ka 'gbee- -ta bho -a -wun 'ka, bhii ka gia- 'ka kë 'gɛngɛn -a 'gü. Yi- 'piö =zian' kö kwa 'plɛ 'kwa 'dho kwa 'kuë- ka -bha =zuögludhi 'gbloo 'piö.

2

¹ Pë -kë 'ö n 'ka nu ka 'piö 'ma gbɔ bhë 'ö tɔɔ -yö kë 'dhö kö =kun ka wö dho -siö. ² Ka =nɛ 'ka tɔɔ ma =zuögludhi -wun. =Ya kë =nɛ 'ma ka wö -siö, ma 'gludhi -yö -dho 'go më 'zü ii? ³ Pë 'ö -kë 'a 'sëedhɛ =nɛ 'a- bɔ bhë 'ö bhë -yö kë

'dhö kö =kun 'ö 'a nu 'ma 'ö mε 'ö 'ka dho n =zuögludhi bhë 'ö 'ka n wö -siö. Bhii ma -de gia- a- =tεi' dɔ =nε n =zuö' 'glu =ya dhi 'ö ka -de 'pö 'ö 'ka kë =zuögludhi 'gü. ⁴ 'Ma =nëng giagiawo, n =zuö' -yö 'zëzëdhe 'kun -na; 'gbo -de -yö -da -na n 'ka, 'ö tɔɔ 'sëëdhε =nε n 'ka- bɔ kö -yaan ka =zuö' =kaan' 'kuë 'kεε kö -yö kë 'dhö kö -dhɔ =suu'- 'ö n 'gü ka buëndhö bhë 'kaan- 'zü yö.

Mε 'ö 'wun 'ö 'dhö bhë -a -kë -ziö -a -bha 'wun =zaa' -sü -ta -sü.

⁵ 'Ö =ya kë =nε wö -siödhe -wun bhë -a -gεn -go -a -ta -mε =ya kë -dhö kö ma kun 'ö n wö -siö; kö mε 'bhaa -nu -mü ka ziën =zian'; -a -de 'ö =ya kë =nε n 'dhi =ya kë -së, a -dho -a pö kö ka 'plε =nε 'ö ka wö -siö bhë. ⁶ 'Kan 'ka-wo -a -zü bhë =ya -mɔ -a -bha; 'klobhɔdhe =va -mü 'ö ka -wɔ -a -ta bhë kö kë =nε ka 'plε 'kaa -mü, 'kεε ka =va 'ka -ziö mε -nu 'wo to -an -ta. ⁷ -Yö 'to 'dhö; pë 'ö 'ka dho -a kë =zian' 'ö tɔɔ -ziö -a -bha 'wun =zaa' -sü 'ö bhë -a -ta -sü kö 'kaan- nu -a -dhë. -Yö kë 'dhö kö =kun 'ö wösïödhe =va dho -a =faan' bho -a 'gü. ⁸ A- -dhε ka -gɔ =zian' kö 'ka 'dho -a 'piö -a -dhɔ 'ka. ⁹ -Ka -dhε -ga, 'sëëdhε 'ö =nε -a -bɔ ka -dhë -gεn =ga =nε: A- -ya n -zo 'piö kö 'a ka =zuö' -ga 'kö -kë =nε ka =tun n -wo =bhlë -ya kö 'aan- =tεi' dɔ. ¹⁰ =Ya kë =nε 'ka ziö mε -bha 'wun =zaa' -sü -ta, kö ma -de 'pö, a -dho ziö -a -bha 'wun =zaa' -sü -nu -ta. Bhii =ya kë =nε mε =ya kë -dhö 'aan- ziö -a -bha 'wun =zaa' -sü -ta kö a- -kë ka -wun 'gü Klito wö 'dhiö, ¹¹ -yö kë 'dhö kö =kun 'ö Satan -kɔ dho ziö kwa -gɔ, bhii 'ö tɔɔ kwa gia- kwa- këwun -nu -dɔ -së 'ka.

Pɔlö -bha =zuö' -to zlöö -wun 'ö -kë Troasö

¹² =Dhε 'ma -lo Troasö kö 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha 'aan- =blεε'-, -yö -kë Dëmε -zo 'kun -wun 'ka, 'ö n 'yan -yö -da yuö do -ta mü kö 'aan- kë -bezë. -Yö -kë 'dhö, 'kεε n =zuö' -yö -kë -to zlöö -sü 'ka 'ö tɔɔ n 'ka -kpën kwa dheglu

Titö -bha mü. ¹³ =DhE -kë 'pö kö a n -wo -da -na Troasö -mE -nu -dhë a 'dho -na Maseduanë.

-To -a 'gbee- 'ka -sü 'ö Yesu Klito 'gü

¹⁴ 'KEE -Zlan 'ö -to -a 'gbee- 'ka -sü nu -na bɔa Klito -ta -sü 'ka bhë -a 'tɔ -yö kë =va. Yö =nE 'ö kwa bɔ -dhE 'saadhö -a -bha kö 'kwaan- Klito 'tɔ -pɛn =nE -kɔ 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë 'tëë 'dho -pɛn -na -a 'ka -dhE 'saadhö 'gü bhë -a 'dhö. ¹⁵ Kwa -kë =nE 'güö -pë 'tëë -sëëzë 'ö Klito -ya nu -Zlan -dhë -a 'dhö. -A -de kwa- 'ka mE -nu 'ö =wa dha waa- mE -nu 'ö waa dha -an ziën. ¹⁶ ME -nu 'ö waa dha bhë, pë 'tëë -sëëzë 'ö 'kwa- 'ka bhë, kwa -an -gɔ mE zë -pë 'yi 'tëë 'ö dho mE 'ka ga -dhE -bha -a 'ka; 'ö mE -nu 'ö =wa dha -an -bha 'ka, -yö -kë -a 'gü -sü pë 'yi 'tëë -sëëzë 'ö dho mE 'ka -kë -a 'gü -dhE -bha -a 'ka. =DhE -kë 'dhö =nE, dö 'ö- -kɔ -dho -mɔa -bha kö -yaan pë =suu'- =nE -a kë =Eɛ? ¹⁷ 'Ö tɔɔ 'kwa kë =nE mE 'bhaa -nu 'wo pë =mEɛ -Zlan -wo =blEɛ' -sü 'gü bhë -an 'dhö. -Abi'; =dhE -kë =nE -Zlan =nE 'yö kwa bɔ =zian', yö =ga 'kwa 'wun =blEɛ'- -a 'dhiö kpengdhö =nE Klito -bha yuökëmE -nu 'wun =blEɛ' -kɔ 'dhö bhë.

3

-Dhikuédhe -dëü 'gü -yuökëmE -nu

¹ 'Wun =blEɛ' -kɔ 'ö 'dhö bhë 'yië- wo 'dhö, yi -dho yE yi 'zü 'zü 'yi yi -de sü =va =a? 'Iin yi -dho -a kë 'zü =nE mE 'bhaa -nu 'dhö, 'ö 'yi mE =kɔɔn -wo 'sëëdhE bɔ ka -dhë, 'iin 'ka =nE 'ö 'ka dho ka -bha bɔ yi -dhë =ee? ² Ka gia- 'ka tɔɔ yi -bha 'sëëdhE =bEɛn' -yan 'ö -ya -sü 'ka yi =zuö' 'piö; mE 'plE -wa -dɔ, 'go mü 'wo- pö; ³ -yö gia- 'ka =nE ka Klito -bha 'sëëdhE =bEɛn' -yan 'ö 'yi- bɔ -a 'ka. Yaa =bEɛn'- 'sëëdhE =bEɛn' -pë 'yi 'ka, 'kEE -yö =bEɛn' -sü 'ka -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha -Zuu 'slööslö 'ka. 'Yaa =bEɛn' -sü 'ka 'zü -guö 'fa -bha 'kEE mE bheedhe =zuö' 'gü. ⁴ Yi -yɔɔn 'wun 'ö bhë -a -ta -gɛn 'ö tɔɔ -zo 'tën -sü -yö yi -gɔ -Zlan

-dhë Klito 'gü. ⁵ Pë 'ö mü 'ö tɔɔ yi 'ka 'dhoë- pö yi gia- yi -kɔ -yö -mɔ -a -bha kö 'yiën- pë -nu kë yi -de =kwa'. Pë 'ö- gɛn -yö go -Zlan 'piö yö =nɛ 'yi -mɔ -a -bha kö 'yiën- -a kë. ⁶ Bhii yö =nɛ 'ö- -kë 'ö 'wun 'ö -gban -dhi 'kuë -dëü 'ö waa- tɔng 'ö -an -bha pë gbɛ 'yaa 'ko 'piö bhë, 'kɛɛ 'ö -Zuu 'slöösLö -bha 'wun 'piö bhë 'ö 'yi -kë -a -bha yuökëmɛ 'ka. -Ka -dhɛ -ga, tɔng -bha yuö tɔɔ mɛ zë -sü; 'kɛɛ -Zuu 'slöösLö -zë, -kë -a 'gü -sü =nɛ 'ö- nu mɛ -nu -dhë.

⁷ Tɔng -yö -bɛɛn pë -bɛɛn' -yan do do 'ka -guö 'fa -nu -ta, 'ö -Zlan -bha 'piigbeedhɛ -yö bhü -a 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka; Moizö wöödhe 'bhü -kɔ 'ö -kaa', 'ö Izlaelö -mɛ gbɛ yaa kë -dhö kö -yö -dhɛ -ga -a wöödhö, 'kɛɛ kö 'bhü -kɔ =suu'- 'ö 'dhö bhë -yö kë zio -pë 'ka 'ö bhë. -Dhɛ tɔng 'ö- -bha yuö 'ö dho -a kë 'ö -kë -dho mɛ 'ka ga -zian 'piö -sü 'ka 'ö 'piigbeedhɛ =suu'- =nɛ 'ö -kë -a 'piö, ⁸ kö -Zuu 'slöösLö -bha yuö -nu -mlë 'ö 'piigbeedhɛ =va yaa 'dho kë -a 'gü i! ⁹ Yuö mɛ 'ö -kë mɛ -da 'gan 'gü -yuö 'ka =nɛ, =dhɛ 'ö- 'tɔ 'dho bhö -sü, kö yuö mɛ 'ö -kë mɛ -kë kpengdhö -sü -yuö 'ka -Zlan wö 'dhiö, 'tɔbhɔdhe =suu'- -mlë 'ö dho kë -a 'piö -oo! ¹⁰ Kwa -dho -mɔa -bha 'kwa- pö 'tɔbhɔdhe 'ö -kë 'töng -nu mɛ 'ö =wa zio =nɛ -a 'gü waa- 'tɔbhɔdhe mɛ 'ö =dɛɛ =nɛ -a 'gü bhë -an -zɔn 'kuë -dhɛ gbɛ 'yaa 'dhö, bhii -a mɛ 'ö =nɛ =yö =va. ¹¹ Ka gia- -ka -dhɛ -ga bhë 'dhɛ! Pë 'ö 'töng 'bhe 'tee -kë, =dhɛ 'ö 'tɔbhɔdhe 'dhö -kë -na -a -gɔ =nɛ, kö -a mɛ 'yö dho =glɔɔ =toëpö 'ka bhë -a -bha 'tɔbhɔdhe -yö -dho kë mü -dhë =ɛɛ?

¹² -Zogbandhe =va =suu'- 'ö =nɛ -a -bha -kë kwa -gɔ -sü -gɛn -yö -go -zoyösü =suu'- 'ö kwa -gɔ pë -nu 'wo bhë -an -wun 'gü bhë -an 'gü. ¹³ 'Kwaa =nɛ Moizö 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ 'kpa bhë, Moizö -yö sɔ -lo ö wöödhö -yö kë 'dhö kö =kun 'ö Izlaelö -mɛ -nu dho -a 'bhü 'ö dho -zio bhë 'wo dho wo 'yan dɔ -a -bha. ¹⁴ 'Kɛɛ dɔ 'ö 'kwa- wo =dɛɛ =nɛ =wa 'dho zlöö -an =zuöga =ya kë 'glɔɔglɔ. Bhii -dhikuödhe

'sëedhε -be zii bhë =waa- 'dhi 'po, =waa- pö, 'waa- 'gü ma. -Yö kë =nε pë 'wo- pö sɔ -yö -lo -sü 'ka -a -ta -a 'dhö =nε -kɔ 'ö sɔ -yö -kë -lo -sü 'ka Moizö wöödhö bhë -a 'dhö. 'Kεε sɔ 'ö -lo -sü 'ka -an wöë- bhë, 'yaa -mü mε 'ö -klu -sü 'ka Klito -bha -a -bha 'ka. ¹⁵ 'Ö =dεε =nε -a 'gü bhë, Zuifö -nu =wa Moizö -bha 'sëedhε -be -nu pö, sɔ -yö =tun -lo -sü 'ka -an -bha 'wundɔdhe -ta. ¹⁶ 'Kεε pë 'ö =bεεn' -sü 'ka -ya -pö: Mε 'ö =ya =dhië'- Dëmε 'piö kö sɔ 'ö bhë =ya 'go mü. ¹⁷ Dëmε 'ö pë =bεεn' -yan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- =blεε zö =nε 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö, 'ö -dhε -Zuu 'slööslö 'dhö -a -bha kö -dhε bhë -potaasü -ya -bha. ¹⁸ Mε -nu 'saadhö 'ö kwa 'yan =ya 'po, kwa 'yan =ya -kpen Dëmε -bha 'tɔbhɔdhe -bha; -kɔ bhë =nε 'kwa dho =dhië'- -a 'ka -kwa kö 'kwaan- kaa =nε Dëmε 'dhö, 'go mü 'kwaan- bɔ 'tɔbhɔdhe -nu 'gü 'kwaan- 'tɔbhɔdhe =va yöë 'zü. Dëmε -bha -Zuu -bha -kë kwa 'gü -sü =nε 'ö pë -nu bhë 'wo dho kë -a =kwa'.

4

'Wun 'ö-gban 'tɔbhɔdhe waa- lë- -wun -an -bha

¹ -Zlan -bha 'glusë 'gü, -yö yuö 'ö =nε -a -wun -sü 'ö-tën yi -bha. Pë 'ö -kë 'ö yi 'gü 'yaa ga bhë 'ö bhë. ² Yi -kan këwun -nu 'wo -bin -sü 'ka yi 'gü 'ö 'wo lëzë bhë -an -bha; 'yiëë 'wun kë -gleng 'ö mε -püö -sü 'dho -a 'gü waa- -Zlan -wo -kë =suazëmε -nu 'ka. Pë 'ö 'yi- -kë =zian' 'ö tɔɔ 'wun giagia =blεε'- 'yi- wo kpengdhö. -Yö kë 'dhö kö mε 'ö -dhö =ya =yaannu diindhö =ya ö -zo 'ta, -yaan yi këwun -nu 'iin yi pö -pë -nu -dhε 'wun gia-. ³ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë =ya kë =nε 'wuntaɔsë 'yi- =blεε' -na bhë -yö -bin -sü 'ka, 'ö- gεn ma -sü 'yaa 'dhö kö mε -nu 'ö 'wo 'gü =siö' -zian -ta bhë, 'yö -an -dhë -bin -wun 'ka. ⁴ 'Waa- -dhε 'wun gia-, bhii 'ö tɔɔ dü 'ö -an =kɔɔnme 'gluyaazë 'ka 'kpongtaa zö bhë =yaa- -an -bha 'wundɔdhe 'dhi ta. -Zlan 'gluyaazë 'ö 'dhö

bhë 'yaa 'we -a -bha -an -gɔ kö -wo -dhepuudhe -wun 'ö- =blɛɛ' -na 'ö -gban Klito 'ö -Zlan 'bin gia- 'ka bhë, -wa -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü yö. ⁵ =Ya kë =nɛ yi -Zlan -wo =blɛɛ' -na, 'yië yi -de gia- -wun =blɛɛ'; 'kɛɛ Yesu Klito 'yi 'wun -gban -a -bha 'yi- =blɛɛ =nɛ yö 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ; =ya kë yi -zë yi 'ka, yi yi -de -kë yuö -kë ka 'dhiö -mɛ 'ka Yesu -wun 'gü. ⁶ -Zlan 'yö- pö -dhepuudhe -yö 'bhü -dhetiidhe 'gü bhë, yö gia- bhë =nɛ 'yö ö -bha -dhepuudhe bhü kwa =zuö' 'gü kö -kɔ 'ö- -bha 'tɔbhɔdhe 'dho 'bhü -na -a 'ka Klito wöödhö bhë -yaan -a -ta 'po kwa -dhë 'kwaan- dɔ.

⁷ 'Kɛɛ kwa 'ö 'kwa -bhɔɔpë 'ö -Zuu 'slöösLö 'gü =zian' 'kwa- bun -na bhë, kwa -kë =nɛ 'sɛ gbɔ 'ö- 'wü -sü 'yaa =gbiin bhë -a 'dhö, kö mɛ -nu -waan -a dɔa =nɛ 'piigbeedhe 'gblüünzë bhë -yö -go -Zlan 'piö, yaa 'go kwa 'gü. ⁸ 'Klobhɔdhe =suu'- 'saadhö 'ö- bundhe 'dho 'gbee-, -yö -nu yi -ta, 'kɛɛ 'yië 'to -a 'gü; =ya kë 'ö yi =zuö' -yö -to =zlö, 'kɛɛ -zoyösü 'yaa 'go yi 'gü. ⁹ Mɛ -nu -wo 'wun -wɔ yi -ta, 'kɛɛ -Zlan -zlö 'yaa trö yi -wun 'ka; mɛ -nu -wo yi -kun, 'wo yi zë -dhe -kë wo; 'kɛɛ 'yië 'to -an kwɛɛ sia- mü; yi -luu. ¹⁰ Yesu -bha ga -sü bhë -yö yi 'gü -kplawo; -yö kë 'dhö kö -a -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö kë yi 'gü 'pö. ¹¹ 'ö yi -bha -tosiadhe kë -sü 'gü 'yi dɔ -sü 'ka ga -sü kwɛɛ Yesu -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -a -bha -kë -a 'gü -sü -yö -tosiadhe kë yi 'sɛbun 'ö dho ga bhë -a 'gü. ¹² -Kɔ 'ö bhë =nɛ 'ö yi -bha -Zlan -wo =blɛɛ' -sü 'gü, 'yi dho ga 'kɛɛ kö ka -zë 'ka -kë -a 'gü -sü yö -a 'gü =zian'.

¹³ Pë 'ö =bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö =nɛɛ: 'Wun -dhe 'a- wo 'wun gia- bhë =nɛ 'a -kë -a -dhë 'wun =blɛɛ' -mɛ 'ka. -Kɔ do bhë =nɛ, =dhe 'ö 'yi Yesu -wun -dhe 'wun gia- 'yi 'wun -nu =blɛɛ' -na -a 'ka bhë. ¹⁴ Yi- =dɔa' =nɛ -Zlan 'yö Dëmɛ Yesu bho ga 'gü bhë, -yö -dho yi bho ga 'gü yi -kpa Klito -bha -sü 'ka, 'ö mɛ 'plɛ 'kwa dho -a wö 'dhiö. ¹⁵ Pë -nu 'wo 'dhö 'saadhö bhë -wo -wo ka -wun 'gü. Bhii -kɔ 'ö

-we -Zlan -wo -bha -mε -nu dho kaa =va bhë, -kɔ gia- bhë =nε 'ö =sεεbhodhe -nu dho kaa =va -yaan dhoë -Zlan 'piö -a -bha 'glusë =va -wun 'gü, kö -yaan kë -a -bha 'tɔbhödhe 'ka.

-Tosiadhe kë -sü 'ö -zo yö -sü 'gü

¹⁶ Pë 'ö -kë 'ö yi 'gü 'yaa ga bhë 'ö bhë. 'Kö -kë =nε yi bun 'ö 'kpongtaa zö bhë -a 'gü -yö -siö 'dhee, -yö yi 'yaan 'ka =nε -këdhösü 'ö -Zlan -ya nu yi -dhë bhë -yö -gla -dhεkpaoyi 'saadhö 'ka 'ö -kë -dëü =zian'. ¹⁷ 'Kö -kë =nε 'klobhödhe 'tee -mü 'ö nu yi -ta 'töng 'tee -bha 'dhee, -a 'dhiö -to -kplawo 'tɔbhödhe -wun =va 'ö dho kë =toëpö 'ka -a 'ka yi -bha 'ka, 'ö- =zuan' gbε 'yaa 'dhö. ¹⁸ Bhii kë- wo bhë, 'yiëë yi wö kë pë 'ö 'yan -bha -kpën -a -bha -pë 'ka- 'piö, 'kεε pë 'ö 'yaa 'yan -dɔ -a -bha -pë 'ka =zian'. Bhii pë 'ö 'yan -dɔ -a -bha -pë 'ka bhë 'yaa =glɔɔ, 'kεε pë 'ö 'yaa 'yan -dɔ -a -bha -pë 'ka bhë -yö -to 'dhö =toëpö 'ka.

5

¹ Kwa gia- kwa- =tɛi' dɔ =nε 'kö -kë =nε kwa 'sεbun 'ö -kë =nε sɔ 'kɔ 'ö 'yaa =glɔɔ -a 'dhö bhë -yö -siö, kwa 'yan -yö pë do -bha; 'ö tɔɔ kwa -yadhε do 'ö 'yaa mεbheedhe -kɔ këpë 'ka 'ö -Zlan -de gia- =nε 'ö- dɔ bhë -yö -ya -sü 'ka kwa -gɔ dhang- 'gü. ² Kwa -zo =nε 'kwa- -lo -sü 'gü zlöö -bha, bhii 'ö tɔɔ pë 'kwa- 'piö zlöö 'ö tɔɔ 'kwa 'dho kwa -bha këdhε 'ö dhang- -nu 'gü -a -bha. ³ =Dhε 'ö 'dhö, 'kwa -dho bun -dëü -da kwa -bha -yö kë 'dhö kö =kun 'kwa dho -lo 'ma kwa 'kpaan 'ka. ⁴ =Ya kë =nε 'kwa 'to kwa 'sεbun 'ö =nε -a 'gü -kplawo, kwa -dho kwa -zo -lo =nε pë 'wo- pö 'kpa -yö =kwεε- 'gbiin- =löö -a 'dhö. Yaa kë =nε kwa- 'piö kö 'kwa kwa 'sεbun 'ö- 'gü dho =siö' - =nε 'kwa 'go -a 'gü; 'kεε pë 'kwa- 'piö 'ö tɔɔ kwa dhang- 'gü -bun 'ö- 'gü 'yaa =siö' bhë -yö kë kwa -bha -yö kë 'dhö kö pë 'ö gapë 'ka kwa 'gü bhë, -yö =slëë' -ta kö -kë -a 'gü -sü -yaan kë kwa -gɔ.

⁵ -Zlan gia- bhë =nɛ 'yö kwa -ya kö -dhië -kwa- -kɔ =suu'-
 'ö bhë 'kwaan- bɔ -a 'gü, 'go mü 'yö -Zuu 'slööslö nu kwa
 -dhë kö -yaan -zɔn kwa -dhë =nɛ pë -nu 'ö- -ya kwa -gɔ
 bhë -wo -dho kë -to kwa -gɔ -pë -nu 'ka. ⁶ Pë 'ö -kë 'ö
 =faan' 'dho yi -gɔ -kplawo bhë 'ö bhë. Kwa gia- kwa- =tɛi'
 dɔ =nɛ -a 'ke 'kwa =tun kwa bun 'ö =nɛ -a 'gü kö kwa kwa
 Dëmɛ -bha këdhɛ 'ka =gbiin. ⁷ Bhii 'ö tɔɔ 'ta 'sü -kɔ 'kwa-
 'sü -na -a 'ka zö =nɛ, kwa- -sü -zo yö -sü 'gü. Yaa kë =nɛ pë
 'wo- pö kwa 'yan =ya dɔ -a -bha 'ö 'kwa 'dho -na -a -gɔ -a
 'dhö. ⁸ ('kɛɛ kë- wo 'dhö bhë,) yi pa -sü 'ka =faan' 'ka 'ö
 'yi- 'piö kö 'yi 'go yi bun 'ö =nɛ -a 'gü kö 'yi 'dho kwa Dëmɛ
 'piö -a -yadhɛ -bha. ⁹ 'kɛɛ pë mɛ 'ö- -wun 'dho 'gbee- yi
 -gɔ 'ö tɔɔ 'kö -kë =nɛ yi -tun bun 'ö =nɛ -a 'gü oo 'iin yi
 -dho go -a 'gü oo, yi kë -Zlan wö 'dhiö 'kpëdhö. ¹⁰ Bhii 'ö
 tɔɔ kwa 'saadhö kwa -dho -wo Klito wö 'dhiö kö yö gia-
 -yaan kwa -bha za 'kan, -yö kë 'dhö kö mɛ 'ö -dhö, pë 'ö-
 -kë kö -yö =tun bun =nɛ -a 'gü bhë -yö pë -së 'ka oo, -yö pë
 yaa 'ka oo, kö pë mɛ 'ö dɔ -a =tian', -yaan nu -a -dhë.

Dhidhe 'ö Klito -ya -da kwa- -Zlan -nu kwa ziën

¹¹ Pë 'wo- -dhɛ -suö Dëmɛ -dhë -sü bhë kwa 'saadhö
 kwa- -dɔ. Pë 'ö -kë 'ö 'kwa- këdhɛ =mɛɛ' -na kö mɛ -nu
 -wo -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- bhë 'ö bhë. -Zlan -yö kwa -dɔ
 'fɛfɛdhö; 'a n -zo 'ta =nɛ ka -de gia- ka n -dɔ 'pö. ¹² 'Yië-
 'piö kö 'yi yi -de kë -së ka wö 'dhiö kö 'kaan- bɔ yi 'ka
 'kɛɛ pë 'yi- 'piö 'ö tɔɔ 'ka kë 'gougɔ yi -wun 'gü. =Ya kë
 'dhö mɛ -nu 'wo wo -de 'sü -na =va, 'wo 'wun 'ö -gban mɛ
 'bhee- plaan -dhɛ -bha 'wo- -ga -na =bhlëzë mɛ =zuö' 'piö
 -wun -bha bhë, 'ka dho 'wun =blɛɛ' -an -dhë -kɔ dɔ. ¹³ 'Ö
 =ya kë =nɛ yi 'blɔɔnzë kö yi- 'ka -Zlan -bha 'ka, 'kɛɛ 'ö =ya
 kë =nɛ yi 'wun -dɔ, kö ka -bha -mü yi 'ka. ¹⁴ Bhii -dhɔ 'ö
 Klito -ya -kë kwa 'ka bhë, -a 'siö -yö dɔ -na yi -ta; pë 'ö
 -kë 'yi- -bha yuö kë -na bhë. 'Ö tɔɔ yi -zoyösü -mü =nɛ
 yö Klito -mɛ dosɛn =nɛ 'ö ga kwa 'saadhö kwa -wun 'gü;

=ya kë 'dhö kö -a -bha ga -sü bhë kwa 'saadhö, mE 'ö -dhö =ya ö -bha wo. Kwa 'saadhö, 'wun bhë 'kwa -dhe yö -a 'gü, Klito -bha -dhö -yö -gö -dhe kë -na kwa 'gü. ¹⁵ -Yö -ga mE 'saadhö kwa -wun 'gü -yö kë 'dhö kö mE -nu 'wo -tosiadhe kë -na bhë kö =kun 'wo dho -a kë wo -de -bha 'ka, 'kEE kö -wa kë zlöö mE 'ö ga, 'go mü 'ö go ga 'gü bhë -a -bha 'ka =zian'. ¹⁶ =Ya kë 'dhö zlöö kö kwa 'ka 'dho mE gbE -ga -a mēbheedhe 'ö plaan =zian' -a -kwa gbö; 'kö -kē =nE kwa Klito -ga 'dhiö =zian' =nE -kō do bhë -a 'dhö -a -bha -kē mE 'gü ga -zē 'ka -sü -wun 'gü, =ya kë kwa 'yaan =nE 'yaa 'dhö 'gböngböng, 'kwa- döa 'dhö. ¹⁷ ME 'ö =ya kpa Klito -bha kö =ya kë mE -dēü 'ka, kö pē ziizii -nu 'wo 'dhiö =wa ziö; kö -a -bha pē 'plE =ya kë -dēü. ¹⁸ Pē -nu 'wo 'dhö 'saadhö bhë, -wo -go -Zlan 'ö dhidhe -da kwa -nu kwa ziēn kwa -bha -kpa Klito -to -bha -sü 'ka, 'go mü 'ö yuö 'ö -gban -dhi 'kuē- -yuö -nu -bha 'ö- -wun tēn yi -bha kö yö 'dhö waa- mE -nu 'wo to 'yiēn- kë kö dhidhe -yaan -da wo -nu wo ziēn. ¹⁹ Bhii -Zlan -yö -bö Klito 'gü kö -yaan dhidhe -da waa- mE -nu 'saadhö wo ziēn ö -zo -bho mE 'bhee- -nu -bha 'wun =zaa' -sü -nu 'piö -sü 'ka; 'ö -dhi 'kuē- -yuö bhë 'ö- -wun tēn yi -bha kö 'yiēn- -a -wun =blE'. ²⁰ =Dhe 'ö 'pö kö 'wun -nu 'yi- =blE' -na ka -dhë bhë yi- =blE Klito =woē' =nE -kō 'ö -Zlan -de gia- -yö ka =dhö =kaa' -a -bö yi 'gü -sü 'ka bhë -a 'dhö. =Dhe 'ö 'dhö =bhEa' 'yi- wo ka -dhë Klito 'tö 'ka kö 'ka dhi -Zlan 'ka. ²¹ =Söön yaa gbE yaa kë Klito -bha, 'kEE -Zlan -yö kwa -bha =söön yaa -wun -lo -a tuö kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö kwa -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü kö 'kwaan- kë kpengdhö =böa' pē 'ö -Zlan dhoē- kë kö -yaan Klito kë kpengdhö bhë -a -ta -sü 'ka.

6

¹ =Dhe 'ö 'pö mE -nu 'yi yuö kë -na -Zlan 'piö bhë, yi- -dhe ka -gö kö =kun 'ka ka =kwa 'glusë 'ö- -kē ka -dhë bhë -a -zü 'ö 'ka dho -bo -a 'gü. ² Bhii -Zlan -wo 'ö =bEEn' -sü

'ka -ya -pö: 'Töng -së 'ka, a n 'to -kë ü -wo -bha; 'ö dha -yi 'ka 'ö 'a- dö ü -gban -gɔ. =Dhɛ 'ö 'dhö -a 'töng -së 'ö bhë yö =ga 'ö =nɛ, -ka 'we -a -bha!

³ 'Yië- 'piö kö mɛ -nu -wo 'wun yö yi 'ta -kɔ -bha kö -yaan 'dho kë -an -gɔ yi -bha yuö -zë 'dhi -gɛn 'ka, -a -wun 'gü =nɛ 'yië- 'piö kö pë 'ö dho go yi 'piö -yaan kë -yɛ mɛ -bha -pë 'ka -yö kë 'dhö kö mɛ -nu -waan bɔ -a -ta -waan yi -wun =blɛɛ'. ⁴ Pë 'yi- -zɔn ö 'plɛ 'ka 'ö tɔɔ -Zlan -bha yuökëmɛ -nu -mü yi 'ka. Yi yi =zuö' -kun sia- 'klobhɔdhe -nu 'gü, 'yena -wun =va -nu 'gü 'iin 'siökangluudhe =va -nu 'gü. ⁵ -Wo yi -ma, 'wo yi -zuö -kanso 'kɔɔdhö; -wo 'dhinaa -kë yi 'piö kö yi yuö 'gbee- -nu kë -na, -to 'yaan -sü -nu waa- dín -nu -an 'ka. ⁶ Yi yi -de -zɔn =nɛ -Zlan -bha yuökëmɛ -nu -mü yi 'ka yi -bha =zuö' -kë 'puu -sü, yi -bha 'wundɔdhe -nu, yi -bha =zuösaadhɛ kë -sü, yi -bha 'wun -së -kë -Zuu 'slööslö =kwaa' -sü waa- yi -bha -a -dhɔ -kë mɛ -nu 'ka -sü giagia, ⁷ yi -bha -Zlan -wo 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a -wun =blɛɛ' -sü waa- -Zlan -bha 'piigbeedhɛ -bha -nu yi -dhë -sü -nu -an 'ka. Pë 'ö kpengdhö =nɛ 'yi- sü 'yi- -kë yi -bha -dhaa 'ka kö 'yië- dhoë mɛ -gɔ, 'iin kö -yaan kë yi bho pë yaa -gɔ -pë 'ka. ⁸ -A 'bhaa -nu =ya kë -wo yi =bhlë -ya, 'ö- 'bhaa -nu =ya kë 'wo lë- kpɔ yi -ta; =ya kë -wo 'wun -së -blɛɛ yi -gɔ, 'ö =ya kë 'wo 'wun yaa =blɛɛ yi -gɔ 'pö. -A 'bhaa -nu =ya kë -wo yi -ga =suakëmɛ -nu 'ka, 'kɛɛ kö 'wun gia- =nɛ 'yi- =blɛɛ, ⁹ -wo yi -ga =nɛ mɛ 'ö 'waa -an dö -an 'dhö 'kɛɛ kö mɛ 'kpɛɛkpɛ -wo yi -dɔ; 'wo yi -ga =nɛ mɛ -nu 'ö =wa ga -an 'dhö 'kɛɛ kö yi 'bhee-, 'ö ka gia- 'ka- yöë. -Wo za -lo yi tuö, 'wo yi 'klo bhɔ 'kɛɛ waa yi zë 'sa! ¹⁰ 'Wo yi wö -siö 'kɛɛ yi =zuö' 'glu -yö dhi -sü 'ka -kplawo. -Wo yi -ga mɛ 'fɛɛzë -nu 'ka 'kɛɛ kö yi mɛ -nu -kë -bhɔɔzë; -wo yi -ga =nɛ mɛ -nu 'ö pë gbɛ 'yaa -an -gɔ -a 'dhö 'kɛɛ kö pë 'plɛ -yö yi -gɔ.

¹¹ Dhegluzë -nu 'ka Kolentö, 'yië yi =zuö' 'piö -wun

=blɛɛ'- ka -dhë. ¹² Yiëë yi =zuö' 'piö -wun -nu gbɛ -bin ka -gɔ, 'kɛɛ ka -zë ka ka -bha -bin yi -gɔ. ¹³ =Dhɛ -kë 'dhö, a ka -sü =nɛ ma 'në -nu 'dhö; a- -pö ka -dhë: -Ka ka -zo 'ta yi -wun 'gü =nɛ -kɔ 'ö yi -zo 'dho -a 'ka ka 'piö bhë -a 'dhö!

-De 'kun mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -an -gɔ -sü

¹⁴ Kö =kun 'ö mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu 'ka 'ö ka -nu kaa- pë -yö -kë do, bhii mɛ -nu 'ö ka -nu ka -bha 'wun dho kë do wo kun bhë. -Yö -dho kë -kɔklë kö pë 'ö kpengdhö waa- pë yaa -wo kë wo 'kuë- -ɛ? -Yö -dho kë -kɔklë kö -dhɛpuudhɛ waa- -dhɛtiidhɛ -wo kpa wo 'kuë- -ɛ? ¹⁵ -Yö -kɔklë 'ö Klito waa- dü 'wo 'wun ma wo 'ko -ta -ɛ? 'Go mü 'zü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ waa- mɛ 'yaa- -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ 'ka -an -bha -më -wun 'ö dho kë 'kuë- do =e? ¹⁶ -Yö -dho kë -kɔklë kö gbapë -nu gbadhɛ -yaan kë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ka ɛ? -Më 'ö dho -a =mɛɛ' -dhia 'ma ɛɛ? Bhii kwa 'kwa tɔɔ -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha këdhɛ mü =nɛ -kɔ 'ö yö gia- 'ö- pöë -a 'ka 'dhö =nɛɛ: «N këdhɛ waa- n -wɔdhɛ -yö -dho kë -an ziën, a -dho kë -an -bha -Zlan 'ka kö wo -zë -waan kë ma 'sɛgümɛ -nu 'ka.» ¹⁷⁻¹⁸ -A -wun 'gü =nɛ 'ö Dëmɛ 'piigbeezë =ya pö: «-Ka 'go -an ziën, 'ka bhɔ -an -dhë =taa', kö =kun 'ö 'ka pa pë 'ö -dhuuzë -a 'ka! =Ya kë 'dhö, ka -dho kë ma 'kɔɔmɛ -nu 'ka, 'a -kë ka Dë 'ka, 'ö 'ka -kë n gbö -nu, n 'dhu -nu -an 'ka.»

7

¹ Pë 'tɔ 'go -wo -nu 'wo =nɛ -an 'plɛ -wo kwa -bha pë -së 'ka, n dhegluzë -nu. =Dhɛ -kë 'dhö, -kwa kwa -de kë 'slööslö pë 'yö dho kwa bun waa- kwa nii -an kë -dhuuzë -an -gɔ, 'kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- 'kwa -kë 'slööslö -sü =mɛɛ'- 'kwa dhoë 'dhiö -kplawo kö kwa 'ta 'sü -kɔ -yö -kë -suö -Zlan -dhë -sü 'gü.

PöLö -bha =zuögludhi -wun

² -Ka ka =zuö' 'dhi 'po yi -gɔ! Bhii yiëë pë yaa gbɛ kē mɛ 'ka, yiëë mɛ gbɛ -bha 'wun -nu 'gü =siö'-; yiëë 'wëü-sü mɛ gbɛ 'gü. ³ 'Wun -nu 'wo =nɛ n 'ka- =blɛɛ'- kö 'aan-za -lo ka tuö. 'Ö tɔɔ 'ma- pö 'saadhö =nɛ ka yi -bha mɛ -nu -wungbeezë -nu 'ö -kē =nɛ dha -sü -wun -nu -mü oo, 'iin ga -sü -wun -nu -mü oo, 'ö 'kwa dho to kwa 'ko 'piö -an 'ka. ⁴ A n -zo -yö ka -bha, 'ö 'a 'gɔugɔ ka =wuën'; =faan' -yö n -gɔ, 'ö n =zuö' 'glu 'dho dhi -sü 'ka -kplawo, 'kö -kē =nɛ 'yena -wun -nu -wo -nu yi -ta 'dhee. ⁵ Bhii =dhɛ 'yië 'dho 'yië -lo Maseduanë, yiëë yi 'tɛɛ pa. 'Wun -nu -wo yi -yö -kö 'saadhö 'plɛ -ta; 'wun -nu -wo -da -na yië- mɛ 'bhaa -nu yi ziën kö 'suö -yö -da -na yi =zuö' 'gü. ⁶ 'Kɛɛ -Zlan =ya kē 'yö =faan' nu -na mɛ -nu 'ö 'wun =ya -an kun 'iin 'ö -an =zuö' =ya 'to zlöö 'wun 'bhaa -nu 'gü -an -dhë bhë -ya kē 'ö Titö -yö nu yi 'piö 'ö yi =faan' më. ⁷ Yaa kē =nɛ -a -bha nu -sü -wun do 'sloo =nɛ 'ö yi =faan' më; 'kɛɛ -a =faan' 'më -kö 'ka =kaa' bhë 'ö nu 'ö- -wun =blɛɛ 'nö, 'ö -kö 'ö 'ka -ya -sü 'ka kwa -bha -kpën 'kuë- -sü =wuën', 'ö 'ka 'gbo -nu bɔ -na n -wun 'gü 'iin 'wun -nu 'wo -gban n -ma -kē -a 'gü 'siözë -sü -nu 'ö bhë, 'ma n -zo 'ta -a 'gü, -yö n =zuö' 'glu dhi giagiawo.

⁸ -A -kē 'dhö -sü 'ka, 'kö -kē =nɛ 'sëedhɛ 'a- bɔ ka -dhë bhë -yö ka wö -siö -wun 'ka, dɔ 'kwa- wo =nɛ 'yaa n =zuö' -to zlöö -wun 'ka gbɔ. -Yö -kē n =zuö' -to zlöö -wun 'ka 'töng 'bhle 'ö ka wö -siö -a 'ka bhë -a 'ka. ⁹ Ka wö -siö -wun 'ö bhë yaa kē =nɛ pë 'wo- pö -yö -kē n -dhë -së yö -mü, 'kɛɛ 'kö -kē =nɛ -yö -kē ka wö -siö -wun 'ka, a -bɔ -a 'gü 'ö n =zuö' 'glu -yö -dhi 'ö tɔɔ -ya -kē 'ö ka -bha 'ta 'sü -kö -yö yö zian -së -ta. Wösiödhe 'ö bhë -Zlan -yö -bɔ -a -ta 'yö 'ö -bha yuö =kaa'. =Ya kē 'dhö kö yiëë pë yaa gbɛ kē ka 'ka =nɛ bhë 'sa. ¹⁰ Bhii wö -siö -wun mɛ 'ö =yaa- 'sü =ya yuö kaa -yö -gla =zuö' =dhië' -kwa- -sü 'ö dho mɛ 'ka

dha -zian 'ka bhë -a -ta, 'ö mε gbε =zuö' 'ka 'dho to zlöö -a -wun 'gü. 'Kεε wö -siö -wun mε 'ö 'kpongtaadhε -bha 'ka, -yö -dho mε -nu 'ka ga -zian 'ka. ¹¹ -Kɔ 'ö 'wun 'ö na ka -zuë, 'ö -Zlan -ya sü 'ö yuö =kaa' bhë, -a -yε 'zü 'ö bhë -kaa -ga 'dhε! -Ka -kɔ 'ö ka -bha wö -siö -wun -yö ka -bha 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ =kaa' -së 'ka, 'go mü 'ö 'ka -kë =naazë kö 'kaan- ka -de dha -wun -nu kuën ka kwεε bhë ka -yö bhë =a! =Luu' 'ka- wo ka dɔ 'wun bhë -a -gɔ 'yënnng bhë, 'ka -kë 'siözë =zluun -sü 'ka -yö kë 'dhö kö 'kaan- ka 'yan dɔ n -ma kö 'wun yaakëmε bhë 'kwaan- 'klo bhɔ bhë, ka- -yö bhë =a! -A kë 'ka- wo 'dhö bhë -ya -zɔn =nε 'wun bhë ka -kɔ 'yaa- 'gü. ¹² =Ya kë =nε 'ma 'sëedhε bɔ ka -dhë kö n 'ka- bɔ 'wun yaakëmε 'iin -a =kaa' -mε -an -wun 'gü, 'kεε kö a -kë 'dhö kö -kɔ 'ö 'ka -ya -sü 'ka n =wuën' -Zlan wö 'dhiö bhë 'kaan- kë 'aan- dɔ. ¹³ Pë 'ö -kë 'ö pë -nu 'ka -kë bhë 'ö yi =faan' më bhë 'ö bhë; yaa kë =nε yi =faan' =nε 'ö më 'kpaan 'ka; 'kεε Titö -bha -lo -sü 'ka 'nö, -kɔ 'ö ka 'saadhö 'ka- =faan' më -a 'ka bhë, =dhε 'yi- -wun ma, -yö -kë yi -bha =zuögludhi -wun =va 'ka. ¹⁴ Bhii 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, a- -blεε -a -dhë 'dhi =va 'ka 'kεε kaa 'kun n -wo 'ka. -Kɔ do gia- 'ö 'yi 'wun gia- =blεε' -na -a 'ka ka -dhë bhë =nε 'ö 'a ka -wun =blεε -a 'ka Titö -dhë 'dhi =va 'ka; 'kεε -yö -dho 'yö -kë 'wun gia- 'ka. ¹⁵ -Kɔ 'ö 'ka =mɔa' -a 'gü =bhlëyadhe 'ka 'go mü 'ka- kuën 'suö =va 'ka, =ya ö -zo 'ta -a 'gü -yö -kë ka -dhɔ -wun =va 'ka -a -gɔ. ¹⁶ N =zuö' 'glu dhi -sü -mü, 'go mü 'ö n -zo yö -sü 'dhö -mü ka -bha 'wun 'plε 'gü.

8

Pë -nu =zuö' -së 'ka -sü

¹ Dhegluzë -nu, yi- 'piö kö pë 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü 'ö -kë Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo Maseduanë -an -dhë bhë 'ka- dɔ. ² -Kɔ 'ö -towotamε

-nu -wo bɔa 'klobhɔdhe 'gü bhë ka- -yö; 'kεε -an -bha 'gludhi -bha -kë =va -sü 'gü -wo wo -zo -bho wo -bha 'fεε 'gblüünzë bhë -a 'piö 'ö 'wo 'glusë -kë mε -nu 'ka. ³ A- =blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka =nε pë 'ö -an -kɔ -yö -mɔa -wa -nu. -A -de -wo pë -nu -nu -ziöɔüsüzë wo -de =züë'. ⁴ 'Ö 'wo =dhεε' -nu kpɔ yi -gɔ =naazë 'ka =ya kë =nε -wo -mɔa -bha 'wo gbaɔ bɔ -Zlan -bha mε -nu 'wo Zude -sε 'gü bhë -an -dhë 'pö. ⁵ Pë -nu 'wo- -kë bhë -yö -ziö -kɔ 'yi yi -zo =taa' -be bhë -a -ta. Bhii 'ö tɔɔ 'dhiö -blεεzë 'ka -wo wo -de -nu Dëmε -dhë; 'go mü 'zü, 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, 'wo wo -de nu yi -dhë. ⁶ Pë 'ö -kë 'ö 'yi- pö Titö -dhë -yö 'dho -yö yuö kë ka =plöö =nε -kɔ 'yö- zü dɔ -a 'ka -a 'dhö 'ö bhë kö -yaan kë kö ka -bha 'glusë -yuö bhë, 'kaan- -a 'dhiö 'to. ⁷ Ka =bhɔɔzë pë 'plε 'gü: -Zo yö -sü oo, 'wun =blεε' -sü oo, pë dɔ -sü oo, -kë 'siözü -sü 'ö- -naa 'kan -dhε 'yaa -dhö waa- yi -dhɔ 'ö ka 'gü bhë; -a -wun 'gü yi- 'piö kö 'ka ka -de -zɔn =bhɔɔmε -nu 'ka, ka -bha 'glusë -yuö -nu 'ka -an kë -na bhë -an 'gü 'pö. ⁸ Yaa kë tɔng -nu ka -dhë -wo 'ka; 'kεε 'wun 'ö -gban mε 'waa gbε -nu -bha -kë 'siözü -kɔ -bha 'a- -wun =blεε kö -dhɔ 'ö ka 'gü bhë, 'kaan- -a 'gü -pë -nu kë, kö mε -nu -waan -an yö. ⁹ Bhii ka kwa Dëmε Yesu Klito -bha 'glusë -dɔ! 'Ö tɔɔ yö 'ö -kë =bhɔɔzë bhë -yö 'ö -de -kë 'fεεzë ka -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -a -bha -kë 'fεεzë -sü bhë, ka -zë 'kaan- bɔ -a -ta 'kaan- kë =bhɔɔzë =zian'.

¹⁰ =Dhε -kë 'dhö, 'ma n -zo 'ta 'wun bhë -a 'gü; pë 'a- yö mü 'ö tɔɔ kö pë 'ö 'ka- zü dɔ -kwe 'ö -ziö =nε -a 'gü bhë 'ka- kë 'ka dhoë 'dhiö, bhii ka =nε 'ka -kë mε -blεεzë -nu 'ka kolētö -wun bhë -a 'gü; 'ö yaa 'sü ka -bha -a 'gü -pë kë 'ka- wo -blεεzë 'ka bhë -a -wun -bha. 'Kεε -yö -sü ka -bha kë 'ka- wo mε -nu 'wo -we -a -wun -bha -blεεzë 'ka bhë -a -bha. ¹¹ =Dhε 'ö 'pö, -kaa kë 'ka dhoë 'dhiö 'kaan- -a 'dhiö 'to. -Kɔ gia- 'ö 'ka =weë' kolētö -wun bhë -a -bha

bhë, -kɔ gia- bhë 'ö 'ka dho -a 'gü -pë kaa -yö kē 'dhö kö =ii- waa- ö 'gü -pë -waan -mɔ wo 'kuë. Pë 'ö ka -kɔ dho -mɔ -a nu -sü -bha =nɛ 'ka dho -a kaa. ¹² Bhii mɛ =ya pë nu mɛ -dhë ö -de =kwaa', 'ö -Zlan -yö -we -a -bha gbao 'ö bhë -a -wun -bha. -Yö -sü -kɔ 'ö pë -yö =kaa' mɛ -gɔ 'ö 'wo gbao =kaa' bhë -a -bha. Yaa 'sü pë 'ö 'yaa mɛ -gɔ -a -bha. ¹³ Yaa kē =nɛ -kɔ bhë 'ö 'ka dho =daa' pë =mɛɛ' -sü 'gü 'zü, 'kɛɛ pë 'plɛ 'dhiö -yö -mɔ ka -gɔ 'kuë =zian'. ¹⁴ Bhii 'töng 'ö =nɛ -a 'gü, pë -yö ka -gɔ =va, 'ö 'ka -mɔa -bha kö 'ka nu mɛ -nu 'ö -an -bha -wun 'dho pë -nu -bha -an -dhë. =Ya kē 'dhö 'pö, yi 'ö ka -bha -wun dho yöë pë -bha, kö wo -zë pë -yö -an -gɔ =va, -wo -dho nu ka -dhë 'pö. Pë -bha -mɔ 'kuë -sü bhë yö =ga 'ö bhë. ¹⁵ Bhii pë 'ö =bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü ('ö -gban Izlaɛlö -mɛ -nu 'wo 'manë -lö 'kpa 'yënnɔ =taa -an -bha,) -ya -pö: mɛ 'ö- sü =va 'yaa 'to -a -gɔ; 'ö mɛ 'ö- sü 'tee 'ö- -bha -wun 'yaa yö -a gbɛ -bha 'pö.

Titö waa- ö 'bhamɛ -nu

¹⁶ -Zlan 'ö -kē 'siözë -sü nu Titö -dhë ka -wun 'gü =nɛ -kɔ 'yi- 'ka -a 'dhö 'pö bhë -a 'tɔ -yö kē =va! ¹⁷ =Dhɛ 'yi- pö -a -dhë -yö nu ka 'piö 'ma, -a 'yi -yö -kan -a -dhë giagiawo; 'kö -kē =nɛ yië- pö 'dhö -be, -yö -dho -a sü ö =deë' 'ö nu 'ma bhii ka -kpɛ -ya -ta. ¹⁸ Dhegluzë do 'ö kpa -a -bha 'ö wo -nu 'wo nu -na 'ma bhë 'ö tɔɔ mɛ 'ö mɛ 'plɛ 'dho -a -wun -së =blɛɛ' -na -Zlan -wo pö -kɔ waa- 'wuntaɔsë =blɛɛ' -kɔ -wun 'gü bhë. ¹⁹ =ɛɛ, mɛ 'ö nu -na 'ma bhë, Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -nu =nɛ 'wo- sü 'wo- yö yi 'piö kö -yaan 'dho -dɔ yi -gɔ =dhia, 'ta 'yi dho dho -a 'gü 'wun -së kē -sü 'ka Dëmɛ 'tɔ -kē =va -sü 'ka, 'go mü 'yiën- 'sü 'yiën- nu mɛ -nu -dhë bhë -a 'gü. ²⁰ Yi- 'piö kö =kun 'ö mɛ -nu -wo yi 'tɔ -siö 'wëü- =va 'ö bhë -kɔ 'yi dho pë -nu kaa -a -wun 'gü. ²¹ Yi- 'piö kö 'yi 'wun -së kē;

-yö yi =zuö' 'piö kö -yö kë Dëmε wö 'dhiö -së, 'kεε kö -yö kë mε 'bhee- -nu wö 'dhiö -së 'pö. ²² Yi dheglu -mε do 'bhaa 'ö 'yië- 'piö -ga 'wun =plëözë 'gü 'ö- 'gü kpengdhö =nε 'ö waa- mε -nu 'wo bhë 'wo nu -na 'ma bhë. 'Kεε zlöö -bha bhë -a -bha -kë 'siözë -sü =ya 'dho 'dhiö -a -bha -zo -tën ka -dhë -sü =va 'ö bhë -a -wun 'gü. ²³ Titö 'ö bhë, -ziö n 'piö -mε 'ö yi -nu 'yi yuö -kë ka -dhë yö -mü; dhegluzë -nu mε 'wo- 'piö bhë, Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo 'nö =nε 'wo -an bɔ kö -waan pë -nu kë -yaan kë Klito 'tɔ -blü -gɛn 'ka. ²⁴ -Kaa -zɔn -an -dhë =nε -an -dhɔ -yö ka 'gü giagiawo, -yö kë 'dhö kö Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu -wa yö 'wun gia- 'ka, 'go mü kö -wo yi -bha -kë 'gɔugɔ -sü -wun -gɛn dɔ.

9

Pë 'wo nuë dhegluzë -nu -dhia

¹ 'Ma -dhε -ga -a 'gü, -yö -zɔn n -dhë =nε n 'ka 'dho 'sëedhε bɔ ka -dhë pë -nu 'ka dho -a nu -Zlan -bha, mε -nu 'wo Zude -sε 'gü -an -dhë bhë -a -wun 'gü. ² A ka -wun -blεε 'dhi =va 'gü Maseduanë -sεgümε -nu -dhë n -de -kë 'gɔugɔ 'ka, bhii a ka =zuö' 'piö -wun -sεεbɔ -nu -dɔ. Pë 'a- pö -an -dhë 'ö tɔɔ: «-Kwε 'ö -ziö =nε -a 'gü, dhegluzë -nu 'wo Glökö -sε 'gü bhë -wo -mɔa 'gü kö -waan pë -nu bɔ dhegluzë -nu 'wo Zude -an -dhë.» -Ka -dhε -ga bhë 'dhε! Ka -bha -kë 'siözë -sü bhë =nε 'ö- -kë 'ö mɛdhɛvadhε -wo yö wo -bha nu -sü -bha bhë. ³ -A -kë 'dhö -sü 'ka, dhegluzë -nu 'wo =nε, a -an -bɔ ka -dhë yi 'dhiö, -yö kë 'dhö kö ka -wun -së 'yi- =blεε 'wun 'ö bhë -a -wun 'gü bhë, kö -kun 'ö- -wun dho to 'kpaan; 'kεε pë 'a- 'piö 'ö tɔɔ 'ka ka -de -pë kë =nε -kɔ 'a- =blεε -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö. ⁴ 'Yaa 'pö, yië- Maseduanë -mε -nu 'yië nu, 'ö waa ka yö ka -de -yuö kë -sü 'ka, -yö -dho kë yi -bha lë- -wun 'ka yi -zo 'yi- tën

ka -dhë bhë -a -wun 'gü; 'ö 'go mü 'yö dho kë ka -bha lë-
-wun =va 'ka 'pö. ⁵ Pë 'ö -kë 'a- yö -së kö dhegluzë -nu 'wo
bhë 'a -an bɔ kö -waan nu ka =plöö n 'dhiö bhë 'ö bhë; -yö
kë 'dhö kö -waan 'glusë gbaɔ 'ö 'ka- 'tɔ go bhë kö -waan
-a 'dho 'kuë-. =Ya kë 'dhö, -a kë -yi 'ka kö 'aan- nu, kö -an
'plɛ 'dhiö =ya -mɔ 'kuë kö 'aan- -a dɔa 'zü =nɛ ka- -nu ka
=zuö' -së 'ka; kaa- kë =zuötozlöödhe 'gü. ⁶ -Yö kë ka 'yaan
=nɛɛ: Mɛ =ya pë ta 'tee, -yö -dho -a kan 'tee; 'ö mɛ 'ö =ya
pë ta =va, 'ö -a kan =va 'pö. ⁷ =Dhɛ 'ö 'dhö, kö mɛ 'ö -dhö
-yö pë -nu nu =nɛ -kɔ 'ö- 'ka -a =zuö' -bha -a 'dhö, kö =kun
'yö- nu =zuötozlöödhe 'ka 'iin =nɛ pë 'wo- pö -a 'gbee- -ta
'wo- bho -a 'dhö. Bhii mɛ 'ö pë nu =zuögludhi 'ka bhë,
-a -dho -yö -Zlan -kë. ⁸ -Zlan -kɔ -yö -mɔa kö -yaan pë
-sɛɛbɔ =suu'- 'saadhö nu ka -dhë =va, -yö kë 'dhö kö pë
-nu -wo kë -kplawo ka -gɔ =va, kö ka -bha =ya 'go -a 'gü, -a
'bhaa -yaan 'to kö 'kaan- gbaɔ -nu kë -an 'ka. ⁹ Bhii 'wun
'ö -gban -sü 'ka -Zlan -bha, 'ö =bɛɛn' -sü 'ka -ya -pö: «-Yö
pë -nu 'fɛɛmɛ -nu -dhë 'glusë 'gü; -a -bha 'wun -së kë -sü
-yö -dho 'dhiö =toöpö 'ka.» ¹⁰ -Zlan 'yö pëga nu pëgatamɛ
-dhë, 'go mü 'yö =bluu'- nu -a -dhë -bhöpë 'ka bhë, -yö
-dho pëga 'saadhö 'ö ka -bha -wun 'dho -a -bha -a nu ka
-dhë; 'yö =kpɛa, -yö kë 'dhö kö ka -bha 'glusë kë -sü bhë -a
bhɛ -yaan -ya =va. ¹¹ -Yö -dho ka kë =bhɔɔzɛ 'töng 'saadhö
'ka, -yö kë 'dhö kö 'kaan- 'bhaa gbaɔ -nu kë. -Kɔ bhë =nɛ
'ö mɛdhɛvadhɛ dho -Zlan zuö pöë gbaɔ 'ka- -kë -an -dhë
'ö 'yi dhoë -an =dhia bhë -a -wun 'gü. ¹² Bhii yaa kë =nɛ
gbaɔ -nu 'wo bhë pë 'ö -Zlan -bha mɛ -nu -bha -wun -yö
yö -a -bha bhë -a 'gü -pë 'sloo -mü, 'kɛɛ -yö -kë -bhɛa
-Zlan -dhë -sü -a zuö pö -sü -gɛn 'ka 'pö. ¹³ Gbaɔ 'ö 'dhö
bhë -yö ka kë -kɔ -nu -zɔn -dhɛgbɛadhɛ 'gü kö mɛ -nu
-waan -Zlan 'tɔ kë =va, 'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha bhë,
-a -dhɛ 'ka- wo 'wun gia- =bhlëyadhɛ 'gü bhë -a -wun 'gü;
'ö 'wo dho -Zlan 'tɔ bhɔ, -kɔ 'ö 'ka pë -nu -glu -a 'ka, ka

'dhö, wo 'dhö waa- mE -nu 'wo to ka -nu ka ziën 'glusë 'gü bhë -a -wun 'gü. ¹⁴ -Wo -dho =bhεa'- ka -wun 'gü, 'ö -an =zuö' -yö -kë ka 'piö 'glusë =va 'gblüünzë 'ö -Zlan -ya -kë ka 'ka bhë -a -wun 'gü. ¹⁵ -Zlan 'tɔ -yö kë =va gbaɔ 'ö- =zuan' gbε 'yaa 'dhö, 'ö yö gia- 'ö- -kë kwa -dhë bhë -a -wun 'gü.

10

*P*ölö -yö -dɔ ö -bha yuö -gban -gɔ

¹ Ma Pölö -mE, 'ö mE -nu -wa pö 'ma kë ka 'piö 'maa 'we, 'ö 'wo- pö a -dɔ kö yi 'ö 'maa ka 'piö kö 'aan- kë 'dhiözë bhë, a- -pö ka -dhë Klito -bha -kë 'lëälë -sü waa- -a -bha 'wun -së -kë mE -dhë -sü 'ka: ² Kö =kun 'ka- -kë 'ö 'a 'wun -nu -kë 'dhiö yi 'a dho kaa ka =plöö -a 'ka. Bhii a- =dɔa' =nE a -dho -kë 'dhiözë -sü -zɔn mE -nu 'wo- pö -na yi pë -nu -kë mεbheedhε =kwaa' bhë -an -dhë. ³ -Yö 'wun gia- 'ka =nE kwa -tosiadhe -kë kwa mεbheedhε -kwi 'gü; 'kεε 'yiëë 'ko zë =nE mE 'bhee- -nu -bha 'ko zë -kɔ 'dhö. ⁴ 'Ko =zaa' -piö -nu 'yi 'ko zë -na -a 'ka bhë 'waa kë =nE 'kpongtaame -nu -bha 'dhö; 'kεε -Zlan -bha 'ko =zaa' -piö 'piigbeeze -nu =nE 'wo- -kë 'yi -glu -gla -nu =wüü -an 'ka; 'wo tɔɔ =sua -wun. ⁵ 'Ö =ya kë 'ö pë -nu =ya kë 'ö mE 'bhee- -nu -bha -de -sü =va 'gü, 'wo dɔ -na -Zlan -bha 'wundɔdhe -gɔ, 'yënnng bhë yi -an -lo. Yi- -kë 'ö mE 'bhee- -nu -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu -wo -kë Klito =bhlë -ya -wun 'ka. ⁶ -A -de 'kwa yö -dhε 'bhaa 'gü =sia mE mE 'ö =ya pë yaa 'tee kë -yaan 'kun -Zlan =bhlë -ya -sü 'ka, yi -dho -a 'klo bhɔ.

⁷ Ka pë -nu 'piö -ga mεbheedhε -kwaa. 'Kεε a- -pö ka -dhë, mE 'ö ö -de dɔ Klito -wun -dhε 'wun gia- -mE 'ka, -yö kë -a 'yaan =nE -kɔ do 'ö- 'ka bhë, -kɔ do bhë 'yi- 'ka 'pö. ⁸ -A -de 'yaa- -bha kö lë- -yö n kë, kë 'a- wo 'gɔugɔ pë 'ö DëmE -ya -lo yi kwεε, kö 'yiën- ka -bha -zo yö -sü -kpεa'- 'ka 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'ö tɔɔ n 'ka 'wun yaa

gbE kaa ka 'ka. ⁹ 'Maa- 'piö kö 'a 'siö 'kan ka 'gluu 'sëedhE -nu 'a- bɔ -na ka -dhë bhë -an 'gü. ¹⁰ Bhii mE -nu -wa -pö: «Pɔlö =ya 'sëedhE bɔ, -yö kë 'dhiö- -a 'gü, 'kE yö gia- =ya kë kwa ziën, -yö -kë 'gügasüzë 'ka 'ö- -wo -nu -wo -kë 'lëälë 'ka.» ¹¹ ME -nu 'ö 'wun =suu'- bhë 'ö 'go -na ka dhiö bhë -yö kë ka 'yaan =nE: -Nii gbE 'yaa pë 'yi- -ya 'sëedhE 'gü 'yi- bɔ ka -dhë waa- pë -nu 'yi dhoë- kë ka 'piö 'ma bhë -an ziën.

¹² =E, 'kE 'yiëë- 'piö kö 'yi yi -de -zɔn mE -nu 'ö =wa wo -de -ga 'ö 'wo wo -de sü =va bhë -an 'ka 'iin 'yi yi -de kë =nE -an 'dhö; bhii 'kpaakpadhE 'yaa -an -gɔ. -Wo wo -de -bha 'wun kë -kɔ -nu -kë, kö 'waan- -kë wo -bha 'wun kë -kɔ -nu =zuan' 'ka, 'ö tɔɔ -wo 'wun =zuan' -sü wo -de -bha, 'go mü 'wo wo -zo gɔn wo -de -dhë. ¹³ =Ya kë yi -zë yi -bha 'ka, yi 'ka 'dho yi -de kë 'gɔugɔ -yaan zië -naa 'gü. Yi -dho yi -bha kë -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha yuö kë -kɔ 'ö- -zɔn yi -dhë 'yi nu 'yi =löë' ka =plöö bhë -a 'ka. ¹⁴ Yiëë -lö -a -naa -zü =nE =dhE 'wo- pö -a -bha 'kpa kë- wo 'dhiö bhë yiëë =löë' ka 'piö -a 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ yi -nu 'yi -lo ka 'piö, 'ö 'yi Klito -bha 'wuntaɔsë =blE ka -dhë. ¹⁵ -Kɔ bhë =nE 'ö 'yiëë =löë' -a -naa 'ö -ya -sü 'ka bhë -a -zü; yiëë yi -de 'sü =va yuö 'ö mE gbE -nu -wa -kë bhë -a 'gü. Pë 'ö yi -zo 'piö =zian' 'ö tɔɔ ka -bha -zo yö -sü -yö 'dho 'dhiö, 'iin kö yuö =va -wungbeeze 'ö =tun ka ziën bhë 'yiën- kë -to -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya bhë -a -bha -sü 'ka -kplawo. ¹⁶ =Ya kë 'dhö 'yi -dho dho 'wuntaɔsë 'ö bhë -a 'ka 'sE -dhE mE 'wo to -an 'gü; =ya kë 'dhö, yi 'ka 'dho yi -de sü =va yuö 'ö mE 'waa gbE -nu -wa -kë bhë -a 'gü. ¹⁷ -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'ö -ya -sü 'ka -ya -pö: «ME 'ö- 'piö kö 'ö ö -de 'sü =va, kö -yö ö -de 'sü =va pë 'ö DëmE -ya -kë -a -wun 'ka.» ¹⁸ Bhii mE 'ö- -wun -yö -Zlan -zo kun yö kun tɔɔ mE 'ö ö -de sü =va ö -de këwun -nu 'gü 'kE mE 'ö DëmE -ya -wun -së =blE.

11

Pɔlö waa- bɔmɛ =suazë -nu

¹ Mɛa-, -ka dɔ! -Ka 'we n -wun -bha n -ma -kë 'blɔɔnzë -sü -wun 'gü! ² A ka -ta =druɛi kë -na. 'Kɛɛ ma =druɛi bhë -yö -go -Zlan 'piö. Bhii ka n -gɔ =nɛ 'nëdhezë 'ö yaa gɔɔn- -wun =tɛi' dɔ =kun 'ö 'a- 'piö kö 'a- dɔ gwaan Klito -gɔ -a 'dhö. ³ 'Kɛɛ pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'ö tɔɔ kö =kun 'ö ka -bha 'wundɔdhe -yö yö yaan 'ö kaa Klito -nu ka -bha -klu 'kuë- -sü 'puu 'ö bhë 'ö 'ka- -to -dhɛ gbɛ 'gü =nɛ -kɔ 'ö ɛvö -yö 'ö -zo bhoë 'ö -de 'piö =mɛɛ -bha =sua -yö 'ko 'dhiö -sü -zë -kë -a -gɔ -sü -wun 'gü bhë -a 'dhö. ⁴ Bhii ka ka -kwaamɛ 'bhaa -nu -zü 'ö 'wo nu 'ö Yesu 'ö 'yi- -wun =blɛɛ ka -dhë bhë 'ö 'wo- 'bhaa gbɛ -wun =blɛɛ ka -dhë; 'ö -Zuu 'slööslö 'ö 'ka- yö bhë, 'ö 'wo- 'bhaa gbɛ -wun =blɛɛ ka -dhë 'ö 'wuntaɔsë 'ö 'ka- -dhɛ 'wun gia- bhë 'ö 'wo 'bhaa gbɛ -wun =blɛɛ ka -dhë, 'ö 'ka ka -kɔ kpɔ -an -gɔ, 'ka -an -nia kun -së 'ka.

⁵ 'Kɛɛ a- =dɔa' =nɛ n =bhlë -yö -dhö 'pö =nɛ ka -bha bɔmɛ -nu -wungbeezë -nu bhë -an 'dhö, 'maa -an =zlöö =zian'. ⁶ -Yö -mɔa -bha kö -yö kë 'wun gia- 'ka =nɛ n 'dhi 'yaa 'kan -sü =duö; 'kɛɛ -a mɛ 'ö -gban 'wundɔdhe -bha, ka gia- =nɛ 'ö -kë ka 'yaan 'ma, 'wun 'bhaa -nu 'gü. ⁷ Yi 'a -Zlan -bha 'wuntaɔsë =blɛɛ -a 'ka ka -dhë, n 'ka -kë 'wëüga -wun 'gü 'ö 'a n -de dho sia- -yö kë 'dhö kö ka -zë ka -gɔ -yaan =luu-; 'ma- kë 'dhö kö 'wun yaa 'a- kë =a? ⁸ A -we -a -bha Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'bhaa -nu -gɔ kö -wo n =saan' -nu bho. =Ya kë 'dhö kö -an =kpoo' kun 'a- wo kö 'aan- ma -tosiadhe kë -a -ta ma yuö 'gü ka ziën bhë =aa. ⁹ 'Töng 'a =kaa' ka =plöö bhë, n 'ka kë mɛ gbɛ -kɔ -ta, n -ma -wun -yö -a -bha -pë -nu 'gü. Bhii dhegluzë -nu 'wo go Maseduanë -wo -nu n =dhia n -ma -wun -kan -pë 'plɛ 'ka. A n -zo -kë n -de 'piö kö =kun 'a dho 'wun wɔ ka -ta -kɔ 'saadhö 'ka. 'Yö 'a dho -a kaa 'dhö

-kplawo. ¹⁰ 'Wun bhë -yö 'wun gia- 'ka; Klito -de gia- -ya =goo- 'ka. A- -pö ka -dhë 'wun mE bhë, -yö -gban n -ma -kë 'gougö -sü -bha; 'ö Glëkö -sëgümE gbE 'ka dho -mɔa -bha kö -ya bho n 'gü. ¹¹ -A -pö 'dhö -gE n tɔɔ -më 'gbödhö =ee? Ka -dhö 'pö 'yaa n 'gü bhë =ee? -Abi' 'sa! -Zlan -de -ya =dɔa' =nE ka -dhö -yö n -kë.

¹² A -dho dho -a -kë 'dhö -sü 'ka 'dhiö =nE -kɔ do bhë -a 'dhö, -yö kë 'dhö kö mE -nu 'wo zian =mE' -na kö -waan wo -bha -de -sü =va yö -dhegbEadhE 'gü -a pö -sü 'ka =nE yi -nu yi yuö kë -kɔ -yö do bhë 'aan- zian 'ta -an -gɔ. ¹³ Më -nu 'wo 'dhö bhë, bɔmE -nu =suazë -mü -an 'ka. 'Waa wo këyuö giagia yö -dhegbEadhE 'gü 'ö 'wo wo -de -kë Klito -bha bɔmE -nu 'ka. ¹⁴ Më 'te 'tun -wun gbE 'yaa -mü, bhii 'ö tɔɔ Satan gia- -yö -mɔa -bha kö -yö ö -de kë -Zlan -bha bɔmE 'ö -dhepuudhE 'gü -a 'ka. ¹⁵ =Ya kë 'dhö kö -më 'ö -kë 'ö- -bha yuökëmE -nu -de 'pö waa 'dho wo -de kë yuö kpengdhö kë -mE -nu 'ka E? 'KEE pë mE 'ö -ya -an =tian' 'ö dho kë -an 'dhiötdhE 'ka -yö -dhö 'wa!

*Klobh*ɔdhe =va -nu 'wo nu Pɔlö -ta -a -bha -kë Yesu -bha bɔmE 'ka -sü -wun 'gü

¹⁶ A- =blE' -na 'zü do =nE: Kö =kun 'ö mE gbE -yö n sü 'blɔɔnmE 'ka. 'Ö =ya kë 'zü =nE ka n -sü 'blɔɔnmE 'ka, kö -ka n -dhe 'blɔɔnmE 'gbönggböng. -Yö kë 'dhö kö 'a n -de 'sü =va pë 'bhle wo. ¹⁷ -Yö 'dhö 'kE pë 'a- =blE' -na zlöö bhë 'yaa pë 'ö DëmE -zo 'kun -wun 'ka -a 'ka. 'Ö =ya kë =nE -tosiadhe =suu'- =nE, 'ma kë -a 'gü, kö a -dho n -de sü =va 'ö 'a 'wun =blE =nE 'blɔɔnmE 'wun =blE. ¹⁸ =Dhe 'ö -kë =nE mE -nu 'wo to -wo wo -de -sü =va mE bheedhE -pë -wun 'gü bhë kö -më 'a dɔ -a -gɔ 'ö ma -de 'pö 'maa n -de 'sü =va bhë =E? ¹⁹ Mëa-, mE 'ka 'kpaakpa 'ö 'ka ka =kwaa 'blɔɔnmE -nu -zü 'wo wo -bha 'blɔɔn- zɔn ka -dhë bhë, -ka ka 'gü dɔ -a -bha 'gbee-! ²⁰ Bhii -yö ka -dhë -së kö mE -nu -wo ka =nuadhE -kë wo, kö -wo ka -bha =naɔ -nu 'sü

'kpaan, kö -wo ka -püö, kö -wo =taa'- ka -gɛn -ta, kö -wo
 lä- kpɔ ka -ta. ²¹ Ka -bha lä- -wun kun bhē =a! =Faan' yaa
 kē yi -gɔ kö 'yiēn- 'wun =suu'- -nu 'wo bhē -an kē bhē yō
 -mü.

-Ka ka 'to 'to ma =ga 'a 'dhoē- 'blɔɔn- -wun =blɛɛ' bhē!
 =Ya kē =nɛ mɛ -yō -dhö kö -yaan ö -de 'sü =va kö ma -de
 'pö a -dho -a kē 'pö. ²² A Eblö mi 'ka =nɛ -an 'dhö. A Izlaelö
 'nē 'ka =nɛ -an 'dhö. A Ablaamö =suu'- -ta 'ka =nɛ -an
 'dhö. ²³ -Wo wo -de -kē yuö -kē Klito -dhē -mɛ 'ka; -ka
 dɔ, 'blɔɔnmɛ 'dhoē- 'wun =blɛɛ'-: 'Ö =ya kē =nɛ Klito -bha
 yuökemɛ -mü -an 'ka, kö ma -de 'pö a- -mɛ 'ka 'a =ziē' -an
 -ta; -wo n -zuö -kanso 'gü -kplawo, -wo n -ma =va 'ö =ziē'
 -an -ta; a -bɔ ga -dhɛ -bha -kplawo, ²⁴ Zuifö -nu -wo -klaa
 -yaan 'gɔɔ- -yaaga 'ö ga 'sɛisiē -sü n -ma -gwaa 'sɔɔdhu
 -zē. ²⁵ Wlɔmē -mɛ -nu -wo n -ma -gwaa -yaaga -zē; =wa
 n -zuö -guö 'ka do kö -waan n zē; 'yitagɔ -yö -wüü n 'ka
 -gwaa -yaaga -zē, 'a -dhɛkpaɔyi do waa- gɛng -yi do -kē
 yiö do. ²⁶ 'Ö 'ta =plēzē 'a- sü bhē 'a bɔ ga -bha mɛ yō -dhɛ
 -nu -bha, 'wo -kē 'yi -bha pa -sü -nu, kēpēyaamɛ -nu, n -de
 -sɛgümɛ -nu 'wo Zuifö -nu waa- -a mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö
 'ka -an -bha n zē -dhɛ -kē wo -sü -nu, ga -bha mɛ yō -dhɛ
 'ö pödhɛ -nu 'gü -nu, ga -bha mɛ yō -dhɛ 'ö 'yēnng =taa
 -dhɛ -bha -a 'gü -nu, ga -bha mɛ yō -dhɛ 'ö 'yoo -ta -dhɛ
 -nu 'gü -nu, waa- ga -bha mɛ yō -dhɛ 'yö bɔ n dhɛglu
 =suazē -ta -nu, a -bɔ -an 'plɛ 'gü. ²⁷ A yuö 'gbegbe -nu
 -kē; 'ö 'a bɔ 'güdandhe 'gbee- -nu 'gü; 'ö- 'bhaa -nu =ya
 kē 'maa yi zē, 'ö din -nu, 'yi mü -dhɔ -nu -wo n -kē. -A
 'bhaa -nu =ya kē -wo n 'gbee- -ta -bho -nu wo 'ö 'a to din
 'ka =plēzē wo; 'nɛnɛ -nu -wo n -kē, bhii sɔ yaa kē n -gɔ.
²⁸ 'Ö =ya kē 'ö n =zuö' -yö to zlöö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia-
 -mɛ -nu -dho 'kuē- -sü 'saadhö -wun 'gü. N 'dhi yaa -mɔa
 -bha kö -yö bɔ -a 'plɛ 'gü. ²⁹ =Ya kē =nɛ =faan' -yö yēn -na
 mɛ 'bhaa 'gü, kö ma -de 'pö =faan' -yö yēn -na n 'gü. =Ya

kë =nE mE 'bhaa =ya 'wun yaa kë, -yö -mä n 'ka =duö.

³⁰ 'Ö =ya kë =nE 'ma- pö 'a n -de 'sü =va kö a -dho n -de sü =va pë 'ö 'a 'tëëtë -a 'gü bhë -a -wun 'ka. ³¹ -Zlan kwa DëmE Yesu Dë 'ö 'dhuë- 'dho -a 'tɔ -ta =toëpö 'ka bhë yö gia- -ya =dɔa' =nE n 'ka =sua kë. ³² -Ka dɔ 'dhe! A -kë Damasö 'ö 'sädë 'ö -kë yuö kë -dhiadhö -gludë Aleta 'dhiö bhë, 'yö 'yan -to 'kɔ -bha -mE -nu dɔ -da plöö 'kodhi -bha kö -waan n 'kun. ³³ 'KEE mE -nu -wo n -ya =kpasE n 'gü 'wo n bɔ böü- 'kplong 'ö =nië pö- -zü bhë -a -du do -bha 'wo n =yɔɔ -a =zlöö =zian'. -Kɔ bhë =nE 'a dhaa -a -gɔ.

12

'Yanpiöpë waa- pë -nu 'wo dho kë 'ö -Zlan -ya -zɔn Pɔlö -dhë

¹ -De -sü =va -sü 'yaa -së 'kEE -ka dɔ! 'Dho 'a 'dhoë- -de kë bhë. 'Yanpiöpë waa- pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka 'ö DëmE -yö -we -a -bha n -gɔ kö 'aan- -an yö bhë a 'dhoë- -wun =blE' -bhë. ² Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mE do 'ö -Zlan -ya sü 'ö dho -a 'ka dhang- kë -yaaga -naa 'gü, a- -dɔ. -Yö -kë 'dhö -a -kwe 'gɔɔ- do ö ga -yiisië -mü =dEE; (kö kë- wo =nE, -da 'pö- wo dhang- 'gü 'iin kö 'yanpiöpë 'kpaan 'pö- yö ee; -Zlan do =nE 'ö ö -bha pë dɔ). ³ 'KEE gɔɔn- bhë -yö -da 'ö dho 'tEpadhe 'ö -Zlan 'piö -a -bha. (A- -pö 'zü =nE, kë- wo bhë -da 'pö- wo, 'iin 'yanpiöpë 'kpaan 'pö- yö ee; -Zlan dosE nE 'ö ö -bha pë dɔ.) ⁴ 'Yö -dhe bhë -a 'gü, 'ö -wo 'ö yaa -mɔ -bɔ -a 'piö -sü -bha 'ö- ma. -Wo 'ö bhë, -wo 'ö mE 'ö =tun ö 'sEbun 'gü, 'waa 'we -a -bha -a -gɔ kö -ya pö yö -mü. ⁵ A -dho n -de sü =va gɔɔn- 'ö bhë -a -wun 'gü, 'kEE n 'ka 'dho n -de sü =va n -de -wun 'gü, -a 'ke yaa kë pë 'ö 'a 'tëëtë -a 'gü -a -wun 'gü. ⁶ 'Ö =ya kë =nE 'ma- pö 'a n -de -sü =va, kö 'blɔɔnmE 'yaa -mü n 'ka, bhii pë 'a dho -a pö bhë 'wun gia- -mü. 'KEE 'maa- 'piö kö 'a n -de 'sü =va. Bhii 'maa- 'piö kö mE =ya n -ga n pö -pë -bha, 'a kë -a -zo

'piö =va 'a zië -kɔ 'a- pë -nu kë -na 'ka 'iin 'a -Zlan -wo pö -na -a 'ka bhë -a -ta.

⁷ -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö =kun 'a dho pa -de -sü =va 'ka 'wun 'gblüünzë -nu 'wo- yö -dhεgbεadhε 'gü n -dhë bhë -a -wun 'gü. 'Ö- -wun 'gü, 'yua 'dhiözë do -yö nu n -ta =nε pë 'wo- pö Satan -bha -naɔɔmε -mü 'kpa -a 'dhö. =Ya kë 'ö nu n -ta kö =kun 'a dho pa -de -sü =va 'ka. ⁸ A -bhεa Dëmε -dhë -gwaa -yaaga -zë 'yua bhë -a -wun 'gü, 'ö 'a- dhε -a -gɔ kö -ya bho n -ma. ⁹ 'Ö- -daa -kë n -gɔ 'ö- pö: «Ma 'glusë 'a- -kë ü -dhë 'ö bhë tɔɔ pë 'ö ü -bha -wun 'dhoë- -bha. Bhii a ma 'piigbeedhε -kë ü =kwaa' 'töng 'ö =faan' 'yaa- 'ka ü -gɔ bhë -a 'ka.» =Dhε 'ö 'dhö kö a -'piö n =zuöga 'plε 'ka kö 'a n -de 'sü =va n -ma -kë 'tëetë -wun 'gü; -yö kë 'dhö kö Klito -bha 'piigbeedhε -yö kpa n -ta. ¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö n =zuö' 'glu -yö -dhi n -ma -kë 'tëetë -sü, 'si -nu 'wo- bho -na n -gɔ -nu, =zuö' -kaan 'kuë- -wun -nu, 'klobhɔdhe -nu, =zuö' -bha 'zëzëdhe 'kun -sü -nu 'ö 'wo nu -na n -ta Klito -wun 'gü bhë 'ö bhë; bhii 'ö tɔɔ 'töng 'ö 'ma kaa 'tëetë, 'töng bhë 'ö 'a =kaa' =faanzë (bhii kö n -klu -sü -mü -a -bha.)

'Suö -bha -da 'ö- wo Pɔlö 'gü Kolentö -mε -nu -wun 'gü

¹¹ Ka- -yö bhë =aa. Ka =nε 'ka- -kë 'ö 'a 'wun =blεε' -na =nε 'blɔɔnmε 'wun =blεε bhë. Ka =nε 'ka dho n -ta za dɔ -be. Bhii 'kö -kë =nε 'maa pë gbε 'ka, yaa kë =nε pë 'wo- pö 'maa pë gbε 'ka ka -bha bɔmε -nu -wungbeezë -nu 'wo bhë -an 'sɔɔ yö kun. ¹² N këyuö -nu 'wo- -zɔn =nε Klito -bha bɔmε -mü n 'ka bhë -a 'plε -yö -kë ka ziën ma =zuösaadhε 'ka. -Yö -kë 'dhö =duakëpë -nu 'gblüünzë -nu waa- -dhidhaapë -nu -an kë -sü 'ka. ¹³ 'Wun =nε -a -mlë 'ö ka 'kun -kɔ -yö -kë -a 'gü ya, 'ö yaa kë =nε Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo to -an 'dhö -a 'ke yaa kë, kë 'ö n 'ka- wo ka -kɔ -ta bhë -a 'ka εε? =εε, kö ka -bha 'gën =yö -së; -ka ziö n -ta!

¹⁴ -Ka n -ga, n -mɔa 'gü -sü -mü kö 'aan- nu ka =plöö -gwaa kë -yaaga -naa wo; 'kɛɛ n 'ka 'dho kë ka -kɔ -ta; ka gia- -de =nɛ 'ö n -ma -wun 'dho ka -bha; n -ma -wun 'yaa 'wëü- -bha. Bhii pë =ya kë 'ö -kë yö kun 'ö tɔɔ 'në -nu =nɛ 'wo 'wëü- =mɛɛ kö -waan dɔa wo -mɛ -nu -gban -gɔ. 'Kɛɛ -an -mɛ -nu -mü =zian'. ¹⁵ =Ya kë ma -zë n -ma 'ka, pë 'ö n -gɔ -a 'plɛ -bha -dho ka -wun 'gü -sü, 'ö ma gia- 'a kpa -a -bha, -yö n =zuö' 'glu -dhi; 'ö =ya kë =nɛ 'ma ka -dho kë =nɛ -kɔ bhë -a 'dhö, n -dho 'ö ka 'gü bhë yaa 'dho kë =va =a? ¹⁶ =Ya kë 'dhö, ka gia- ka -dho -a pö 'maa ka -kɔ -ta kö n 'gbiin- -yaan 'dho ka kë. 'Kɛɛ mɛ 'bhaa -yö -dho ziö 'wun bhë -a 'piö ka -dhë =woë' =nɛ -gleng 'a- -kë kö 'aan- ka 'kun =sua -wun -nu 'a 'dhoë- kë ka -gɔ bhë -a -wun 'gü. ¹⁷ mɛ -nu 'ö 'a -an bɔ ka -dhë 'ma bhë, -a mɛ 'bhaa -nu -wo =naɔ -sü ka 'gü a? ¹⁸ A -bhɛa Titö -dhë kö -yö nu ka =plöö; 'ö dhegluzë do 'ö 'ka- dɔ, 'a- yö -a 'piö. Ka -dho -mɔa -bha 'ö 'ka- pö Titö -yö =naɔ -sü ka 'gü a? Yö 'dhö, ma 'dhö, yi 'wun kë -kɔ waa- yi 'ta 'sü -kɔ waa kë do 'pö bhë =ee?

¹⁹ -Yö -dho kë ka =zuö' 'piö =nɛ, -a -dhɛ =ya =glɔɔ, 'ö 'yi- 'piö kö 'yi yi -de bho 'wun 'gü ka wö 'dhiö. 'Kɛɛ -abi! Yi 'wun -blɛɛ =nɛ -kɔ 'ö- 'ka Klito -dhë -së -Zlan wö 'dhiö bhë -a 'dhö, 'ö 'wun -nu 'wo 'dhö bhë 'yi -an =blɛɛ ka -dhë 'dhö, dhegluzë -nu, kö 'kaan- =kpɛa'- -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü. ²⁰ Pë 'a -ya -a =wuën' 'ö tɔɔ kö =kun 'ö nu 'a 'dhoë- wo ka =plöö 'ma 'ö 'a ka yö =nɛ -kɔ 'ö 'maa- 'piö kö 'a ka yöë bhë -a 'dhö, 'ö ka -de 'pö 'ka n -ga gbɛ. Pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'zü 'ö tɔɔ kö =kun 'a -dɔn bho -sü waa- =druɛi kë -sü -nu oo, -naazuédhe kë -sü waa- 'wun kë -sü 'wo =zië' wo 'bha -ta -nu oo, 'si bho -sü -nu waa- -zuö dɔ -sü 'ö 'wun yaa -kë 'kuë -sü 'dho -a 'gü oo, -de -sü =va -sü waa- pë 'plɛ -kaan 'kuë -sü -an yö 'ma. ²¹ Pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'ö tɔɔ a- 'piö kö n -ma -nu ka =plöö -sü mɛ 'ö 'dhoë- kë =nɛ, kö =kun 'ö n -ma -Zlan -yö n -gɔ dho sia- 'ö lë- yö 'kpɔ n -ta ka wö 'dhiö, 'ö 'a 'gbo bɔ mɛdhɛvadhɛ 'wo -da pë yaa -nu 'gü 'ö

'waa- 'piö kö 'wo 'go wo -bha -dhuupë -wun -nu, -an -bha =sɔɔn kē -sü -nu waa- -nëng pë 'plɛ -bha -sü -nu 'wo -an 'gü 'ö 'waa wo =kwaa'- -an -wun -zü bhë -an -wun 'gü.

13

-Zobüöwo -kaanta waa- =wekadhe

¹ -A -gwaa kē -yaaga -naa 'ö =nɛ kö 'a nu ka =plöö. 'Wun -dɔ mɛ -bha -sü 'ö dho kē, -a =goo- -nu -dho kē =plɛ 'iin -yaaga =nɛ -kɔ 'ö pë 'ö =bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhɛ 'gü 'ö- pöë bhë -a 'dhö. ² -Zo -büö -wo do -yö n -gɔ kö 'aan- pö mɛ -nu 'wo =sɔɔn yaa -kē 'dhiö 'saadhö waa- mɛ -nu 'wo to -an -dhë. Ma -nu ka =plöö -sü =plɛ -naa 'ö -kē bhë, a- 'bhaa -blɛɛ. 'Kɛɛ a- 'piö kö 'a- =blɛɛ' 'zü, =dhɛ kē =nɛ 'maa ka ziën bhë; 'ö tɔɔ n -ma nu -sü 'ö 'dhoë- kē zlöö bhë, mɛ gbɛ 'ka dho dha n -gɔ. ³ -Dhɛ 'ö -kē =nɛ ka- 'piö kö 'ka Klito -bha 'wun =blɛɛ'- -bɔ n -ta -sü 'ka bhë 'ka- yö bhë, kö ka -dho -a yö. Ka wö 'dhiö, Klito 'yaa mɛ 'ö =faan' 'yaa- 'gü -a 'ka. -Yö ö -bha 'piigbeedhɛ -zɔn ka ziën. ⁴ Pë 'ö -kē 'ö tɔɔ =dhɛ 'wo- dɔ -na -gaatalü -bha =faan' yaa kē -a -gɔ, 'kɛɛ -yö -kē -a 'gü -sü kē -na -Zlan -bha 'piigbeedhɛ =kwaa'. Yië- Klito -nu yi -bha -kē do -sü 'gü, =faan' 'yaa yi -gɔ 'kɛɛ yi -nu yi -bha -kē -a 'gü -sü -yö -dho kē ka -wun 'gü, -Zlan -bha 'piigbeedhɛ =kwaa'.

⁵ -Ka ka -de -bɔ 'wun -nu 'gü -kɔ -ga, 'ka -dhɛ -ga -a 'gü -së 'ka; 'ö =ya kē =nɛ -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö ka -gɔ, kö 'kaan- -a =tɛi' dɔ =nɛ Yesu Klito -yö ka 'gü. 'Yö =dhɛ 'ka ka -de 'piö -ga bhë, ka mü -kɔklë =ɛ? -A 'ke ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, 'ka- -yö sia- -kɔ dɔ kö yö. ⁶ 'Kɛɛ -yö n 'gü =nɛ 'kaa yi 'sü =nɛ mɛ -nu 'ö -an -bha -zo yö -sü bhë 'waa- -gɛn -gban -kɔ dɔ -an 'dhö. ⁷ Yi -bhɛa -Zlan -dhë -yö kē 'dhö kö -kun 'ka dho 'wun yaa gbɛ kē. 'Yië- 'piö kö pë 'yi- kē -mɛ 'ka, 'yi yi -de =zuan'; 'kɛɛ pë 'yi- 'piö 'ö tɔɔ 'ka 'wun -së kē -sü 'kun 'gbee- 'kö -kē =nɛ yi -zë

yi -ko 'yaa -mɔa -bha kö yö -mü. ⁸ 'Ö bhii =ya kë =nɛ 'ka 'ta 'sü -Zlan -bha 'wun giagia 'gü, yi 'ka dho pë 'kpaan kë; pë 'yi dho -a kë =zian' 'ö tɔɔ -a mɛ 'yö- 'piö. ⁹ =Ya kë =nɛ yi -zë =faan' -yö 'go -na yi 'gü, kö ka -zë ka 'gü -yö kë -na 'gbee-, yi 'glu -yö -dhi. -A -kë 'dhö -sü 'ka pë 'yi- dhɛ yi -bha =bhɛa' -sü 'gü -Zlan -go, 'ö tɔɔ ka -bha 'wun 'plɛ -yö kë -Zlan 'gludhi -wun 'ka. ¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö 'a -ya ka 'ka =gbiin 'ö 'sëedhɛ =suu' -nɛ 'a- bɔ bhë -a -gɛn =ga bhë, -yö -kë 'dhö kö 'töng 'a dho kaa ka =plöö bhë, kö =kun 'a dho pë 'ö Dëmɛ -ya pö 'a- kë bhë, 'a dho ka kun -a 'ka 'gbee-. Bhii -ya -kë 'dhö kö 'ka =kpɛa' -zo -yö -a -bha -sü 'gü; yaa- kë kö -yaan ka 'gü =siö' -.

¹¹ Dhegluzë -nu, -wo 'ö n 'dhiö dho to -a -ta 'ö tɔɔ 'ka kë =zuögludhi 'gü; -ka 'dho ka 'dhiö -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'ka, -ka ka 'ko -nu =faan' 'më. Ka =zuö' -yö kë do, 'ka -tosiadhe kë =zuöyagluu 'ka. -Ya kë 'dhö -Zlan 'ö -dhɔzë 'go mü 'ö =zuöyagluu nu mɛ -nu -dhë bhë, -yö -dho kë ka 'piö. ¹² -Ka -mɛɛ -nu kë ka 'ko -nu 'ka -së 'ka -dho 'gü dhegluzë -dhɛ -kwaa. -Zlan -bha mɛ -nu 'saadhö 'wo 'nö =wa 'we kaa =duö. ¹³ 'Glusë 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito -ya -kë ka 'ka bhë, waa- -kë do -sü 'ö -Zuu 'slööslö -ya -nu ka -dhë bhë, -dhɔ 'ö -Zlan -ya -kë ka 'ka bhë, -wo 'to ka 'saadhö ka 'piö.

'WUN SĚ -NAŌ 'SĚĚDHĚ

Dan: 'WUN SĚ -NAŌ 'SĚĚDHĚ New Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 1 Jun 2022

74f67de7-5f93-5988-92e9-b1a45247636e